

2720.

253
31
1675
9
a

Q. D. B. V.

DISSERTATIONEM POLITICAM

De

Callidis Hostium

Confiliis,

PRÆSIDE

VIRO EXCELLENTISSIMO,

DN. CHRISTIANO Röhrenseer/

Phil. Pract. Prof. Publ. celeberrimo,

*Dn. Patrono, ac Promotore studiorum suorum
atatem devenerando,*

Publicæ Eruditorum disquisitioni
exhibet

AUCTOR

FRIDERICUS JACOBUS Seickher /

Lipsiensis.

VIII. Maji

In Auditorio Majori, Ad D. XVII. Aprilis

A. R. S. c19 136 LXXV.

WITTEBERGÆ,

Ex Officinâ Typographicâ MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.

ANNO M D C LXX V.

Hyda XVIII. No. 4.

VIRIS

Nobilissimis, Amplissimis, ac Prudentissimis

DN. CHRISTOPHORO
MÜLBACHIO,

Potentiff. ELECTOR. SAX. cursum publicorum
Lipsiæ Præfecto :

DN. OCTAVIANO BÜR-
GERO,

Sereniff. ELECT. SAX. in Circulo Lips. redituum cen-
sualium Præfecto, nec non Reipubl. Lipsiensis
Senatori Gravisimo :

DN. GOTHOFREDO
GRÆVIO,

Reipubl. Lipsiens. Syndico dignissimo.

*Dnn. Patronis, respectivè Susceptoris, Consobrino, atq; Pro-
motoribus studiorum suorum atq; colendis, exiguum hoc civilis Prudentiæ
Specimen, in perpetua observantia testimonium certissimum
sacrum esse voluit*

Vestri Nominis,

VIRI NOBILISSIMI,

Devotissimus

Cultor

F. J. Leichter.

Decorative border of repeating floral and scrollwork motifs.

004

B. C. D.

PRÆFATIO.

Considerans temporum fata, & varias Rerump. vicissitudines, hominum malitiã & fraudulentis machinationibus eadem contigisse video. Quapropter cum exercitatione publicã, iis, quibus constare debebat, rationem studii Academici reddere constituissem; callida consilia, quibus tranquillitatem Imperii perturbant, civium libertati insidiantur hostes, describere, & queis remediis, quãve cautione in iis evitandis opus sit, ostendere induxi animum. Argumentum nec à civilis prudentiæ doctrinã alienum, & per verso seculi genio maximè conveniens. Quid enim corruptis hisce moribus frequentius, quàm per san-

A 2

cta

Et a amicitiae jura, per sacra legationis, per foederum, Pacis, Induciarumque jurejurando confirmatam fidem, aliasque improbas artes, de quibus mihi differendi copia dabitur, fallere credulitatem simpliciorum, aut quos invidiam emulae potentiae hostium loco habemus? Ambitio siquidem insatiabilis mortalium, dum cupidini suae non statuit modum, post habitam omni propinquo sanguinis necessitudine, neglectam aeternam famam memoriam, quam bonis malisque recordationibus posteritas prosequetur, ad illicita, nec concessa tendit. A quo proposito licet et materia gravitas, et varietas rerum ingenii vires perexiguas tantoque oneri ferendo impares, deterrerent: fretus tamen partim benevolentiam tuam, humanissime lector, partim quod in spem veniam, tibi laborem hunc, cujus in civili vita versatur usus, non injucundum fore, auspico destinatum opus. Quod ut feliciter, faustisque fiat successibus, tuum, Summe rerum Arbiter, auxilium oro atque obtestor.

THE

805

THESIS I.

EA seculi labes & depravata temporis Con-
 suetudo est, ut ipsæ rerum appellationes
 confundantur, & vitia sub speciosis Virtutū no-
 minibus sæpissimè lateant. ^a Subdolâ callidi-
 tate decipere alios, pro moribus hominum pru-
 dentia videtur. ^b Fallere fidem ^c, & honestatis
 Leges utilitate metiri, sapientiam interpretan-
 tur. Hinc tanta dominationis flagitia, & quic-
 quid est fraudium, quæ sublimi in Aulâ ut plu-
 rimum regnant, ^d arcanorum consiliorum &
 secretarum Imperii artium ^e titulum sibi ven-
 dicant.

(a) Sic M. Porc. Cato apud Sallust, de suâ etate queritur :
 Jam pridem equidem nos vera rerum vocabula amisimus, quia
 bona aliena largiri, Liberalitas: malarum rerum audacia fortu-
 na vocatur, eò Resp. in extremo sita est. Et Otto apud Tacitum
 Hist. 1. c. 37. criminatur Galbam, quòd quæ alii scelera, ipse remedia
 vocaret: dum falsis nominibus, severitatem pro severitiâ, parsimoniam
 pro avaritiâ, supplicia & contumelias disciplinam appellaret. Pru-
 denter itaque Joan. Barcl. Argen. 1. 3. Vir, teste Forstnero, amœ-
 nissimi ingenii, & omnis elegantia compendium, Cleobulum ita loquen-
 tem inducit: Cæterùm cum virtutes ac vitia non plus ex merito æ-
 stimentur, quàm ex populari iudicio; nihil mirum, si consuetu-
 do, & peccantium claritas atque successus nobilitaverit hanc cul-
 pam: quam si premi & eripi cupis, revocanda est paulatim ad suo-
 rum natalium vilitatem. Hoc autem efficies primùm nominis
 veri dedecore, ut apud te perduellio, conjuratio, perfidia nomi-
 netur,

netur, non, ut solet, magnitudo animi, prudentia, societas, publici boni cura. (b) *Quantum prudentia à calliditate differat, explicat præclarè Brochmand. Specim. Ethic. Histor. c. 5. p. m. 379. dicens, illam ad honestatem, hanc ad turpem utilitatem consilia insidiis, obsequiis, blanditiisque callidis, proditionibus ac aliis nequitiae generibus plena dirigere. Vid. ejusd. c. 7. de calliditate. Adcò igitur omnes fraudes à prudentiâ removendas censet Hippol. à Collib. in Princ. c. 10. ut nec leves quidem admittat, cum Prudentia à Virtute separari non possit. Quapropter cum pars Romani Senatûs novam sapientiam interpretaretur, quòd à Legatis suis Perseus R. Maced. per inducias & pacis spem fuerit deceptus, rectius hoc senioribus displicebat, non Romanum, sed Punicarum versutiarum, Græcorum, calliditatis, apud quos fallere hostem, quàm vi superare, gloriosius, esse affirmantibus Liv. l. 42. c. 47. Lipsius quidem l. 4. Polit. c. 13. Prudentia non obesse arbitratur, si quid fraudum ipsi admisceatur. Vinum, inquit, vinum esse non desinit, si aquâ leviter temperatum: nec Prudentia Prudentia, si guttulæ in eâ fraudis. Absit salva sic in ceteris ejus auctoritas, nobis hic majus Veritatis studium est. Fraudem cum Prudentiâ haud convenientius misceas, quàm cælum cum terrâ. Virtus Prudentia est: Virtus autem cum vitio nihil habet commune. Fraudes aut malum intendunt, aut bonum prospicientes haud licitis nituntur mediis; quod utrumque à Prudentiâ est alienum. Nec faciendâ sunt mala, ut inde eveniant bona, ipsius Apostoli monitu. Absit ergò fraus omnis à Prudentia commercio, nisi ludatur vocabulis, & fraudis notione veniat, quod licite cautionis est. (c) Quod de Timotheo Heracleæ Ponticæ Tyranno Memnon in statu ejus urbis ait: ut qui cetera bonus, ita qui in præstandis promissis nunquam fidem fefellerit, illud de paucissimis nostri temporis dici poterit: quin potius Machiavelli probant sententiam l. 3. disp. c. 42. & Princ. c. 18. dicentis, quæ per vim promiseris, sine dedecore te observare haud posse, quando causa, quæ te promittere fecerit, non amplius urgeat, præsertim cum nunquam defuturae sint causæ, quibus in violatam fidem colorem inducas. Quæ etsi ita fieri solent, non tamen ita fieri debent; & juris gentium est, etiam servare, quæ vi bellicâ coactus promiseris. Forstn. A. 2. p. m. 245. Anti-Machiav. l. 3. theor. 21. (d) Præclarè Forstn. A. 3. p. m. 292. ait: Callidos dolos, & reliqua*

qua perfidiosa Politicæ capita, quantumvis publicè damnata sint,
 re tamen verà esse argumentum, & caput, & caudam totius scenæ
 aulicæ. Qualia enim, obsecro, sunt quædam multis Principibus
 usurpata Imperiorum sophismata? Tacito dominationis flagitia,
 nostris Politicis statûs rationes dicta. *Cæterum latissimè fraudes
 & pessimas nequitia aulicorum artes persequitur, & maxime suo
 exemplo Auct. compend. Polit. novi, sive ut jam rectius inscribitur,
 Politici scelerati. Vid. de illis quoque Lentulus in aulâ Tiber. Quo-
 circa aulicorum ingenia nunquam probanda putat Huttenus (in Di-
 al. Gvilielmi Insulani Menapii de Aulâ) ad fraudem quippe & ma-
 litiam ferè sunt instructa. Nam etsi tota vita simulationum plena
 est, tamen Aularum Exempla sunt perspectiora. Ibi enim frons,
 vultus, oculi per sepe mentiuntur, oratio autem sepius. Plur. vid.
 in Add. Mart. Nauraths ad Hippol. à Coll. Palat. p. 838. (c) à
 quibus tamen toto cælo differunt. Nam arcana Reip. consilia sunt
 abditæ & absconditæ rationes, ab iis, qui Majestate pollent, eo-
 rumve administris, beneficio prudentiæ consultatoriæ excogita-
 tæ ac applicatæ, salutis publicæ promovendæ gratiâ: ast callida
 hostium consilia sunt astutæ ac malitiosæ agitationes, sub specie
 boni & utilis imperantes, aut statum Reipubl. circumveniendi,
 & evertendi. Agitationes vocamus, siquidem facta cum verbis con-
 junguntur: astutas porro; nam doli non doli sunt, nisi astu colas.
 Plaut. in captiv. malitiosas denique; calliditas enim est ea malitia;
 quæ vult quidem se videri prudentiam, sed abest ab eâ, distatq; pluri-
 mùm. Cic. 3. de Offic. nimirum ab astuto nunquam abest stultitiæ
 mixtura & levitatis, eò, quod inanibus adductus susq; deq; habeat so-
 lidissima sapientiæ Principia. Addimus: sub specie boni & utilis.
 Nam Calliditas sub specie honesti malum finem habet propositum, aut
 ad bonum finem mediis malis, sed formâ bonitatis incrustatis aut con-
 tectis adspirat. Cl. Durrius; Inst. Eth. Part. 3. Sect. 3. c. 7. §. 9. Fi-
 nis horum consiliorum proximus est deceptio ac oppressio incautorum
 imperantium, aut etiam totius statûs publici subversio: remotus, non
 vera, sed falsa illa Ratio Statûs.*

THE-

THESIS II.

HAs igitur astutias, eamque malitiam, quæ vult videri ^a prudentia, à quâ tamen abest distatque plurimum, ut & in tempore intelligat vir prudens, & provideat rectissimè, ne quid inde Respubl. detrimenti capere possit, necesse est. ^b Quo pacto autem eos, qui medendi artibus dant operam, in causas generaque morborum sedulò prius inquirere videmus, quàm medicinam faciant, & curationem malè adfectis partibus adhibeant: ita principiò improbæ quoque machinationes & fraudulenta hostium consilia indaganda explicandaque sunt, ut eò faciliùs meliùsque, quæ remedia his malis inveniri possint, & quâ cautione opus sit, cognoscatur.

(a) *Quod de Gallis & Hispanis vulgò circumfertur; Gallos prudentiores esse quàm videantur: Hispanos autem prudentiores videri, quàm sint; hoc inter personas singulares usu venire deprehendimus, qui prudentiæ adfectant laudem, vim ejus non capiunt. Quos affabre depingit Fr. Bac. de Verulamio Serm. fidel. 26. de Prudentiâ apparente. (b) Duo omninò sunt, teste Cic. l. 1. off. modi, quibus hominibus invicem iniuria fieri consuevit, aut vi aut fraude: quorum fraus quasi vulpecula, vis leonis videtur. Quamvis autem utrumque alienissimum sit ab hominis naturâ, fraude tamen magis delectantur, ejusque frequentior est usus, partim quòd in nostrâ potestate sita, ingenii acie*

604

acie & callidâ solertiâ conficitur, cum bellorum contrâ exitus & via
externa fortuna arbitrio sit committenda (vid. quæ in hanc senten-
tiam Sævedr. Symb. Polit. 84. egregiè monet); partim quòd adver-
sus easdem difficillima sit cautio. Nam veluti morsum ve-
nenatorum animalium cum demum sentis, quum virus in membra late
se diffuderit: ita ejusmodi in Reipubl. molitiones prius nocent ac pes-
fundant Statum Reipubl. quàm nocitura intelligantur. Aperta siqui-
dem odia, inquit Tacit. Hist. 4. c. 24. armaque palam depellun-
tur; fraus & dolus obscura, eoq; inevitabilia. Hinc Rhadami-
stus cum Mithridatem Armeniæ R. invadere statuisset, vim differen-
dam, & potiozem dolum, quò incautum opprimeret, arbitratur. Id.
Ann. 12. c. 44. Ut rectè dixerit Suffetius Albanorum Dux (apud
Dionys. Rom. Antiqu. 2.) invictas hostium vires & fortunam
non vi, sed iis artibus, quibus imprudentia fallitur, ac dolis &
fraudibus facillimè everti.

THESIS III.

CÆterùm istarum molitionum duplex est
ratio, cum vel totum Reipubl. corpus sibi in-
sidiarum scopum proponant; vel in eorum po-
tissimum, quibus summum rerum judicium
DEUS permisit, redundant capita. Utrinque
vel ab internis, & maximè occultis, eoq; acerbio-
ribus, & plus metuendis Patriæ inimicis; vel
ab externis hostibus procedunt, qui etsi arma
ad tempus, hostilem tamen animum, eruptu-
rum, ubi occasio conatibus velificari possit,
nunquam deponunt. Testantur hoc interne-

B

cina

cina inter Gallos & Hispanos, Gentemque Au-
striacam odia, ^b qui post tot sancitas Pacis
Transactionumque leges ^c per latus se petere
& occultis Consiliis Reipubl. statum invicem
perturbare non desistunt.

(a) Cum bella Civilia & intestini motus neque parari possint,
neque haberi per bonas artes, Tacit. A. 1. c. 9. tanto cum majori pe-
niculo conjuncta sunt, quia inferuntur potius, quam indicuntur. Nam
ars, & dolus, & insidia hinc obscurae sunt, ideo difficulter possunt pra-
veniri & evitari. Boxhorn. Instit. Polit. l. 1. c. 14. §. 1. & 2. Descri-
bit haec domesticorum bellorum mala luolenter Anti-Machiav. l. 3.
cb. 1. & Germania Galliaque hujus calamitatis documenta praebent
clarissima. (b) Plerumque vicinae gentes ac familiae illustres se invi-
cem prosequuntur odiis. Notae sunt inveteratae ira inter Anglos &
Gallos, Scotos & Anglos, Danos & Svecos, Ungaros & Turcas; ut de
aliis taceam. Odihaec oriuntur, vel quod natura longe diversa re-
gionum varietate fixerit gentium ingenia, & tanta inter illas mo-
rum, studiorum, institutorum sit disparitas, quanta inter aquam &
ignem: vel quod crebra invicem gesta bella acceptarum daturumque
mutuo cladum eas subinde admoneant; vel quod altera alterius po-
tentiam benignioremque fortunam ex invidia metu de sibi imaginetur
intolerabilem: vel quod alia publice privatimque, saepe numero leves &
ridiculae occasiones disfidia excitent foveantque. Gallos & Hispanos
prater ingentem morum & ingeniorum discrepantiam, quam affabre
depingit Auctor Ministerii Card. Richelii l. 15. c. 5. continuis fere
bellis committit dives Burgundiae Belgicaeque possessio, indignantibus
Gallis, tantum sibi bolum prater spem e faucibus ereptum esse. G. Horn.
Orb. Polit. c. 3. n. 5. & cap. eod. can. 2. n. 12. Adversus Austria-
cam domum Gallos inde a Francisci I. temporibus nihil aeque ex-
stimulavit, quam ambitio, & potentiae emulatio, quotidiana
orbis mala. Franciscus ipse, cum Carolo V. pacem pan-
gens, dixit, pacem illam non posse esse perpetuam; subdit
ratio

*ratione: quia ipse non posset ferre parem, nec Carolus superio-
 rem. V. Burgold. in Notit. rerum Imperii Rom. Germ. P. 1. Disc.
 12. p. 285. seqq. Ex diuturnis & cruentis bellis inter Anglos & Scotos
 enatum odium tandem capitale & hereditarium factum est, quod
 etiam nulla superiorum Regum amicitia, vel cognatione, aut fede-
 rum tabulis extingui potuit. Et Rex Jacobus nomen Magnae Britan-
 niae Regis hac maxime de causa assumpsit, ut animos invicem abalie-
 natos communi nomine sociaret. Lanfius, in Consult. orat. contra
 Britann. Conf. pluribus Bodinum, 5. de Republ. c. 1. Besoldum Dil-
 sert. polit. de natura populorum, & Felwing. Dissert. polit. de
 faction. c. 4. n. 1. (c) Ut enim aliarum Transactionum nunc non
 faciam mentionem, à Caroli V. & Francisci I. temporibus ad nostram
 usq; etatem decies inter Hispaniam & Galliam Pax coaluit; Madri-
 ti 1530. Cameraci 1529. Bommii 1539. Nizæ 1538. Cresprii 1544. Vana-
 cellis 1555. Castri Cambresii 1559. Vervini 1598. Perpiniani 1659.
 & novissime Aquisgrani 1668. Dum enim neuter de suo jure latum,
 quod dicunt, unquam cedere, & quisque antiquas prætensiones reti-
 nere vult, malè curatum vulnus facile recrudescit.*

THESIS IV.

OMnes autem, qui libertati ac tranquillitati
 Reipubl. insidiantur, imprimis dant ope-
 ram, ut animos civium adversus periculosas
 machinationes securos reddant faciantq; , ut
 fraudulenta, infensa tamen, tela minùs prævi-
 deant. Nemo enim celerius opprimitur, quàm
 qui nihil timet, & frequentissimum calamitatis
 initium securitas est. ^a Deletus quondam per
 securitatem cum legionibus Quintilius Varus.
 Maximæ per vicos Marforum, securè, nullo me-

B 2 tu,

tu, nullis ante positis vigiliis viventium, strages à Germanico factæ. ^b Quin & nuper Belgarum gens, securitate quasi alto sopita somno, nimiâq; munimentorum fiducia, ^c ultimum Libertatis suæ diem habitura fuisset, si Franciæ Rex, uti sciebat vincere, ita victoriâ rectè uti novisset. Quapropter non immerito stultissimos Forsterus ^d appellat, qui minis, & hostilem animû ostendentibus verbis temperare non possunt, ignorantes profectò, professa odia perdere vindictæ locum. Pertinere huc etiam videtur ille mos, quem de Hispanis quidem tantùm Bonæfidius ^e asserit, omnibus tamen, qui præsumt imperio, communis est, humaniter tractare, quos ad servitium & cædem sibi destinârunt. Cujus rei Hunniadis, ^f Colignii, & Gvisiorum, ^g Martii & Thuani, ^h aliorumque horrendum supplicium atque tragicus exitus exempla clarissima suppeditant.

(a) Vellej. l. 2. c. 118 ubi cladem illam Varianam pariter commemorat. Hinc Paul. Warnefrid. l. 1. c. 16. ita de Longobardis: eum nihil adversi suspicarentur, & essent quieti, longa nimis securitas, quæ semper detrimentorum mater est, eis non modicam perniciem peperit. ἔθεν ἔτε Φουλατορδίοις ἔτω δεινὸν ὡς ἀφύλακτον εἶνα. ἔτε ὀλιγοῦσιν ἀπεσδόκητον παθεῖν. Non quicquam

Boj

quam tam formidabile est, quin vigilantia præcaveri; neque ul-
lum malum est, quin oscitantibus evenire possit. Demosth. ad A-
then. de hostibus Exord. 49. (b) Facit. A. I. c. 50. (c) nimia fidu-
cia quanta calamitati solet esse, Æmyl. Prob. in vitâ Pelop. confir-
mat. Quapropter nunquam adeo aut naturæ loci, aut arti fidendum
est, ut securitatem generent. Nihil enim tam altè, inquit Alexan-
der M. ap. Curt. l. 7. c. 11. natura constituit, quò virtus non pos-
sit eniti: nec quicquam tam insuperabili vallo præclusit, quod non pe-
netret audacia, cui aliqua conandi spes relinquatur. Quæ urbes, mu-
nitissimæ aliòquin, per negligentiam & securitatem fuerint occupatæ,
vid. ap. Zevcot. in Not. ad Flor. l. 2. c. 7. (d) A. 2. p. m. 250. (e)
in not. ad Lips. Epist. consult. n. 78. vid. & Auctor Arcan. Hisp.
dom. c. 17. n. 16. Simili modo Turcarum Imperatorem erga suspectos
sibi ac nimium potentes Proceres maximis donis aliisque benevolentie
signis celare odium, meminit Ricautius in noviss. Descript. statûs
Imperii Ottomann. c. 17. (f) Hunnisdæ exitium, & quo pacto Rex
Ladislaus omnem ei infensi, ob Cilia comitis cadem, animi suspi-
tionem ademerit, descr. Æn. Sylvius Hist. Boh. c. 67. & 68. (g) de
cæde Colignii (quem Carol. IX. Gallia R. fratrem etiam suum tunc,
cum invictimam status ipsum jam destinavisset, appellasse dicitur)
nuptiis illis feralibus Parisiis leg. Thuan. Hist. l. 52. (h) mirandum
sanè, quantæ securitate impleverit Henric. III. Guisii Ducem. Cùm
enim ab aliis, tum præcipuè à matre non sine lacrimis admoneretur,
præcaveret insidias, & imminens periculum effugeret, respondit: ta-
le quid de Rege se persuadere sibi haud posse, memorem eorum,
quæ ab ipso sibi promissa essent, nec credibile esse, tam diaboli-
cam machinationem in corde Regis latere posse. Vid. Relat. de
morte Guisii ducis Honorii Thesaur. Polit. inserta p. m. 622. (i)
Quinque Martii & Thuani interitum Benj. Priol. de reb. Gall.
l. 1. n. 6. memoriæ prodidit, erga quos Ludovicus Rex ita odi-
um occultavit, ut eo ipso die, quo in vincula dare constitu-
erat, eos non blando solum alloquio, sed osculis insuper additis
securos redderet.

B 3

THE-

THESIS V.

CÆterum ut sibi animos hominum devinci-
ant, & ad voluntatem studiaque sua per-
trahant, infimam plebem annonâ, potentiores
muneribus & honorum ornamentis amplissi-
mis, omnes largitionibus corrumpunt. Perle-
gentibus quippe Reipubl. Romanæ vicissitudi-
nes, quicumque Dominationem sibi acquirere
studuerunt frumentariâ largitione & agrariis
legibus, fatalibus tamen plerumque auctori,
aucupatos fuisse populi favorem consta-
bit. ^a Nec antiquiorum illud temporum deho-
nestamentum fuit, sed maximè præsentis seculi,
aliorum Principum ministros auro corrup-
pere, atque subjectos populos ad rebelliones il-
licere. Novit hoc argenteo hamo piscari Hispa-
nia. ^b Novit Galliæ Rex Ludovicus istis corrup-
tionibus domi consilia & concordiam, foris
vim & virtutem tollere, ^c ut quod Jugurtha Ro-
mam euntibus Legatis mandatum dederat, id
ipsum Oratoribus suis quoque præcipere videat-
tur; omnes mortales pecuniâ aggredi, cujus
tanta

670

tanta est apud homines vis, quibus decus, pietas, postremo honesta atque inhonesta quaestui sunt, ut bonum publicum privata gratia devincatur.

(a) Primus qui frumentariis largitionibus & Lege agraria novandis rebus dedit operam, Sp. Cassius memoratur. Liv. l. 2. c. 41. cui postea successit Sp. Melius. id. l. 4. c. 15. Tib. & C. Gracchi, Appulejus Saturninus, de quibus Flor. l. 3. c. 14. 15. & 16. Nullus tamen horum sua morte defunctus, structas Reip. insidias sanguine expiarunt. Confirmata tamen Augusto bis artibus cuncta regendi potestas, Tacit. A. i. c. 2. Boecl. Annor. ad h. l. n. 5. & 6. (b) Reges Hispani (verba sunt Auct. de Arcan. Hispan. Dom. c. 24.) non minus hastis argenteis & aureis pugnare didicerunt, quam ipsorum milites ferreis: forte etiam decuplo plus eis efficiunt, quam milites ferreis armis. Ideo nullis largitionibus, quantumvis magnis, parcunt, quod vel eos, qui Regibus & Magnatibus a consiliis & secretis sunt, aureo illo imbri sibi obsequentes reddant, vel Praefectos Castrorum Castellorumque perpluant, & sibi subiugent. Quod & Ancellus, Orator Regis Galliae, in conventu ordinum Germania A. 1579. Hispanis objecisse fertur. Vid. praeterea Bonæfid. in Not. ad Lips. Epist. n. 48. (c) Hinc cum iam continuo victoriarum cursu stupente omnem Europam Foederatum Belgium ferme oppressisset, plus se auro gratiaque suorum hominum, quam ferro & vi armata profecisse, sunt qui dixisse Regem adfirmant; quam ob causam solemnem quoque pompam, qua triumphantis in modum Parisiis exciperetur, recusasse videtur. Sam. Maref. disc. de revolut. A. 1672. Quantos ille motu largitionibus in Hungariam excitaverit; quantas factiones adversus optimum Poloniae Regem Michaëlem Korybutum Visnioviczium conflaverit, omnibus notum est. Vid. Discurs. pol. Anonym. de Tempore, ubi & Catalogus expensarum in singulas Regiones extat. Nec alius forsitan armis, quam aureis, Lobkovvicii, summi quondam in Aula Caesaris & principis Viri, expugnatus animus, ut in Patria commodum, Imperatoris incrementa, & pene vitam pessime conspiraret. Quod & constans adfirmat fama

¶

*& Auct. Rel. ex Parnasso ad Aul. Gall. de fato Potentiæ præd-
cti Principis, licet perobscure, quodammodo significare videtur.*

THESIS VI.

INter alia verò callida hostium consilia, quibus
florentes aliorum res labefactare nefariè mo-
liuntur, illud frequens & perniciosissimum est,
semina odiorum jacere, & per discordiam di-
videre in factiones populum. ^a Hæc enim la-
bes, hoc venenum repertum, quod & æternas
opes frangat, & magna Imperia mortalia effici-
at; cum omne Regnum (dicente Divinâ illâ
Sapientiâ & Servatore generis humani) divisum
contra se, dissolvendum sit. ^b Unde dissidiis
occasionem dare, & serere inter ordines Belgii
dissidia, Austrii atque Lipsii erant ad Regem
Philippum II. monita, tam fraudulentò confi-
lio, quam prospero successu. ^c Ita non modò
Turcæ nostris dissensionibus clari per nostra
vitia invaluerunt, sed per eadem tuti quoque sunt
illi barbari, qui dudum funus essent, & solum in
historiâ nomen, si vires & consilia jungere-
mus. ^d Sed conversis ad civile bellum animis,
externa sine curâ habentur. Proinde seriò gau-
dentes

677

dentes, Christianos, odio aut ambitione incen-
sos, & aliis deesse, & in propria sævire viscera, pu-
blicis precibus A. 1607. ob excommunicatos à
Paulo V. Venetos Deo gratias agebant, preca-
banturque, ut, quod imperio Turcico benè ver-
teret, excitatas in Italià discordias sineret esse
diuturnas. * Non prætermittenda hîc est illa
qvæstio, expediatnè hosti, dissentientem adori-
ri populum? Ego uti incomparabili Forstnero
lubens assentior, annotanti, s' tùm prosperè in-
vasisse divisam intestinis odiis hostes Rempubl.
si alterius partis sibi arma conjunxerint; sic con-
tra qvîcqvîd intra furoris conceptum est, ur-
gente externo metu, in hostium capita effusum
esse video.

(a) *Concordia* uti res optima, & fundamentum Rerumpubl.
Cic. l. 2. off. de qvâ verè Petr. Aldobrandinus Cardin. dixisse vi-
detur, Civium felicitatem non solùm ex concordia nasci, sed eâ
etiam quasi pabulo quodam nutriri; ita *Discordia* malorum o-
mnium extremum, ex qvâ omnes calamitates, qvæ Rempubl. agi-
tare solent, scaturiunt. Machiavell. l. 3. Hist. Flor. Si enim hosti-
bus eligendi facultas daretur, qvas mentes nobis imprecentur, ni-
hil aliud, qvàm seditionem optaturos, Otto apud Tacit. Hist. l.
c. 83. ait. Hinc inter causas everfusionum Rerumpubl. dissidia civium
numerat Boxhorn. Instit. pol. l. 1. c. 16. §. 4. Nam omnia natura ope-
ra amicitia & concordia conservantur, & contra hâc deficiente, illa
qvæque extinguuntur & pereunt: siquidem causa mortis alia non est,
C qvàm

quàm discordia partium & violenta convulsio, à quibus vitæ conser-
vatiopendet. Idem prorsus in Rebuspubl. accidit; uti eas consensio
communis in unum coëgit; ita majoris aut potentioris partis dissensio
dissolvit vicissim & dissociat, aut novas iis inducit formas. Unde in
nihil æquè incubuere, quibus subvertenda Reipubl. propositum basit,
quàm ut amicitias imperantium parentiumque, aut procerum Reipubl.
& plebis in similitates verterent, & concertantium validiori parti,
quæsito ejus favore, se adjungerent. Quem in finem Gallia Monar-
cha non in Germaniâ tantum, sed & alibi locorum suos magno impen-
dio hæctenus aluit proxenetas, quibus ad exemplum Manuelis Com-
meni id effecit, ut nulla ferme sit Aula vel Civitas, in quâ non addi-
ctum sibi hominem habeat. Fuere itaque eruntque dissensiones, &
quæ inde oriuntur, certamina factionum, pluribus populis magis exitio,
quàm bella externa, quàm fames morbive, quæque alia velut ultima
publicorum malorum Reipubl. eveniunt. Quas olim in Germaniâ
primùm, postea in Italiâ Gibellinorum atque Gvelforum infau-
sta nomina excitârunt, de quorum orig. vid. Machiavell. l. 1. Hist. Flor.
Benvenuto ad Guilielmum VIII. March. Montferr. libr. sing. G.
Horn. Orb. Imp. p. m. 14. Quantopere factiones illæ Gvistorum at-
que Hugonottarum Franciam olim dilacerârunt! Quàm cruentis
bellis Anglia flagravit, Eboracensis & Lancastrensis familie ferali-
bus inter se, & non nisi internecione alterius extinctis inimicitis, vid.
Horn. Orb. imp. in descript. Regn. Franciæ & Britanniæ, Sponta-
neâ tamen malitiâ & invidiosâ magnitudinis amulatione odia imme-
rentibus populis, maximè Christianis, subjicere, & ad rebellionem con-
citare, nemini probari poterit, & ab æquitate maximè est alienum.
Quod si verò in bello aliquo manifesto & pro salute tuendâ contra ali-
os, qui quietem nostram laceffunt, fiat, defensione juris naturalis excu-
sari posse videtur, cùm eadem causa, quæ bellum justum efficit, illam
quoque discordiam reddat licitam. Forstn. not. Pol. ad A. Tac. 12.
c. 48. Didac. SAVEDRA Symb. pol. 90. (b) Matth. 12. v. 25. & Luc.
11. v. 17. (c) Cùm generale fuerit Austrii & ministri sui Escovedi a-
xioma, ex Hispanicâ scholâ profectum: Discordias inter proceres
Orbis alendas fovendasque esse, ut, qui universi non possunt, sin-
guli carpantur, suadebant illud quoque in litteris d. A. 1577. reme-
dium in redigendis in potestatem Batavis Philippo II. ut inter nobi-
lita-

672

litatem & plebem ob religionem & libertatem conscientiarum serae
disidia, Thuan. l. 64. Lipsius autem in Epist. Consultat. A. 1595.
ad virum principem perscriptâ, utrum pax, bellum, induciæ cum
Gallo, Anglâ, Batavis expediat, monet, ut per falsam Pacis speciem
occasionem det disidiis; habere enim odia, factiones & luavul-
nera foederatos, sed oculi ea omnia, impendente magno illome-
tu, qui æqualiter tangat omnes. *Nec res profectò eventu caruit,*
cùm factis induciis odia repente cineribus tecta accepto fomento in in-
testina bella exarserint. Malum quippe in liberis Rebuspubl. penè
perpetuum, si foris hostem non habent, domi ut exitialibus furiis agi-
centur. Vid. ad hanc Lips. Epist. Bonæfid. strict. pol. n. 43. (d) Ze-
vecot. in not. pol. ad Flor. l. 2. c. 2. Dissert. d. Occas. apud Honor.
in Thesaur. pol. Forstn. l. omis. p. m. 550. (e) Zevecot. in not. ad
Flor. l. 2. c. 2. Sic Tacit. de morib. Germ. c. 33. Maneat, quæso, du-
retque gentibus si non amor nostri, at certè odium sui, quando
urgentibus Imperii fatibus nihil jam præstare fortuna majus potest,
quàm hostium discordiam. (f) ad l. An. p. m. 96. accedit nostræ
sententiæ Machiavell. discurs. d. Republ. l. 2. c. 25. Zevecot. ad
Flor. l. 3. c. 5. Inde Turcas Germaniam non discordem, sed
concordem invadere, observatum G. Horn, orb. Pol. c. l. can. l.
n. II. §. 7.

THESIS VII.

Jus quoque gentium, & sacra Legationis in
obtentum sceleris sæpissimè sumuntur, aut
transfugarum simulatâ fide Respubl. in peri-
culum adducitur. ^a Quid enim frequentius,
quàm sub Legatorum specioso, & quod jure
gentium defenditur, nomine latere speculato-
res? ^b Qui postquam perpetuum & ordinari-
um nanciscuntur munus, facillimè ingenia ac

C 2

mo-

mores Imperantiū & Consiliariorum, subdito-
rum opes ac potentiam, munimenta Imperii,
& quæcunqve arcano consilio Reipubl. securi-
tas celari postulat, perscrutantur, & venturo ho-
sti magno suo commodo, nostro maximo ma-
lo produnt. Cæterum ut ii, qui sancto Lega-
torum munere, & inviolabili titulo contra pu-
blicam Reipubl. tranquillitatem conjurationes
& proditionum facinora moliuntur, dignas sce-
leris pendant pœnas, æquum, & justitiæ Legi-
bus conveniens esse arbitror. ^c

(a) Sic Zopyrus & Sex. Tarquinius simulantes transfu-
garum personas, & in fallaciam, quò major fides esset, dilacerantes
verberibus corpora, alter Babylonem, Gabios alter in potestatem re-
degerunt. Justin. l. 1. c. 10. Liv. l. 1. c. 53. Simili per subornatos trans-
fugas arte, & Alphonsus VIII. Castellonensis Rex Zoritham à Lu-
po quodam nomine occupatam arcem recepit. Baptist. Fulgos. l. 7.
dict. fact. mem. c. 4. & Hazenius Casareæ in Africâ R. Muhame-
tem Cherifum Fessæ Regem 1556. è medio sustulit. Thuan. l. 20.
(b) ut speculentur potiùs, quàm ut ullum aliud Legationis offi-
cium impleant, mitti interdum & hæere solent Legati, explo-
ratores magis, quàm oratores, inquit Marselaer de Legato l. 2. diss.
17. Sic Romani ad Antiochum Legatos mittebant, qui sub specie
Legationis Regis apparatus specularentur. Justin. l. 31. c. 4. (c)
Discedo hîc à Viri summi H. Grotii d. J. B. & P. l. 2. c. 18. §. 4. sen-
tentiâ, & Legatos, hostilia in statum publicum tentantes, amittere su-
am sanctitatem adfirmo, cum privilegia scelerum facinorumque im-
pune & securius patrandorum neutiquam velamenta esse debeant, nec
jus gentium datum sit, ut alios ledant, sed ne ipsi ledantur; indigni
adeò

875

adeò, qui eodem defendantur, quod ipsi non observant & custodiunt. Magnif. Dn. Zieglerus in aureis animadvers. ad h. Grotii l. Sagittar. in observ. ad l. 1. c. 18. Clapm. d. Arcan. Rerump. Hottoman. de Legato. Burgm. in Annot. ad Per. 13. Stypm. de sincer. sed cum omnia argumenta, quæ in contrarium objici possent, dilucidè explicaverit Horn. l. 2. de Civit. c. 8. n. 6. & seqq. supervacaneo studio plura non addam, præter illud Marsel. de Legat. l. 2. Diss. 13. Tantum abest, ut libertas licentiæ manum porrigat, ut etiam majori poenâ digni judicentur ii, qui honoribus & dignitatibus aucti, privilegiisque muniti, iisdem ad injuriam aut contumeliam indignè abutuntur. Planè ad Regum prudentum judicium. Ita enim Theodatus Rex Gothorum ad Legatos Justiniani Imp. apud Procop. l. 1. Goth. Existimant homines, fas esse, vel interficere Legatum, si is in Principem, ad quem mittitur, sit injuriosus, aut alienum matrimonium violet. Et Philippus II. Hispaniæ Rex, cum Venetorum legatus familiam suam adversus justitiæ ministros violentam esse jusisset, ad Principes Christianos scripsit, se nolle Legatos suos immunitate muneris justitiâ sanctiores esse; quin legibus eos regni conveniri & condemnari posse, si quando facinus quodpiam ab officio aut mandato sibi imposto alienum commisissent. Conf. Chokier de Legat. c. 46. Kirchn. 2. de Leg. 1.

THESIS VIII.

Progredior jam ad alteram fraudium partem, & quidem eam, quæ ad Imperantes, & qui summo Regimini præsunt, præcipuè pertinet. Cujus generis cum multa extent consilia, amicitiae callida simulatio, ^a & arctissimæ adfinitatis subdola conjunctio, ^b primas sibi partes vendicant. Per hanc siquidem uti maxima datur fallendi copia, ita illa apud concordēs

C 3

vin-

vinculū charitatis, incitamentum irarum apud infensos est. Quo nomine Philippus Macedo ac Cæsar Augustus obfuscandi laudes suas scriptoribus materiam præbuerunt. ^c

(a) Malum ut turpe, ita frequens, & sub prudentiæ nomine olim hodieque in fraudem humani generis adornatum, ab iis, qui omnium actionum consiliorumque scopum & modum in potentia cupiditate collocant. Bœcl. Comment. in Tacit. An. i. c. 10. n. 6. *Rara profectò est inter Principes vera, nec utilitatis sperumpenda Amicitia, & quæ, ut inter privatos, solâ virtutis pulchritudine placeat. Tabernæ simile est totum aurati liminis genium; in quâ fuci vendantur, ubi nihil est sincerum, omnia personata. Scilicet fumum vendere privatis interdictum, solorum Regum mercaturam esse, argutè Boccalinus dixit cent. 2. c. 65. Inde solenne est Principibus, qui occultas similtates inter se gerunt, donec erumpant, interim donis & muneribus, & legationibus nova regna, conjugia, victorias, natum regni heredem gratulari, & omnia benevoli animi signa utilissimâ simulatione præferre.* (b) Sparguntur enim à Regibus filia aut sorores in eos, quos fallere amicitia specie volunt, vel ad tempus placare: nihilque deinde sui sanguinis pignoribus, nihil nominum, quæ mutuò inierunt, reverentiâ moti, pacem & bella ex temporum & fortunæ æstimant ingenio. Istæ demum affinitates pulcherrimæ, quæcunque regnum stabiliunt, alioquin omnium nexuum jura, omnisque sanguinis charitatem inhumana necessitas negligit. Barclaj. Argen. l. 3. *Hispanorum in contrahendis conjugis ejusmodi artem descr. Auct. Arcan. Hispan. dom. c. 21.* (c) *De Philippo Macedone Justin. l. 9. c. 8. tradit, quod amicitias utilitate, non fide coluerit, & in odio finxerit gratiam. Idem Arrubam Molossorum Regem, Philippi affinitate incrementa Regni sperantem, proprio Regno spoliavit. cit. Auct. l. 7. c. 6. Augustum Lepidum, Triumviratûs socium, specie amicitia decepisse, Antonium eidem subdole affinitatis pœnas solvisse, Tacit. A. i. c. 10. commemorat. Vid. Förstn. ad h. l. not. Hinc non detrectâsse Casarem*

rem

674

rem matrimonium Antonii filia, scribit Dion. l. 46. ratum, nihil sibi impedimenti fore ex iis nuptiis ad ea, quæ contra Antonium animo moliebatur, quippe nec patri suo Cæsari affinitatem cum Pompejo obstitisse, quò minus, quæcunque vellet, adversus ipsum susciperet, videbat. Exempla eorum plura, quibus connubialis foederis vinculum hoc pacto imposuit, ex veteri & recentiori historiâ suppeditat Schmidel. ad Boxhorn. de J. R. Diss. 15. p. 485. Prænunciâsse videtur Daniel c. 2. v. 43. has affinitatum fraudulentas & dissentientes conjunctiones, dum ita in explicatione statua Nabuchodonosoris inquit: Quod autem vidisti terram mistam cum testâ luteâ, miscebuntur semine hominis, sed non adhærebunt sibi alter cum altero, sicut ferrum non miscetur cum testâ.

THESIS IX.

Similis est huic callida, Imperantibus tamen suscitata perpetuò ars, per foederis sanctam olim apud Romanos aliasque gentes religionem, ^a per Pacis atque Induciarum sacratam fidem decipere hostes. ^b Quippe quibus solemne, jamque consuetudine pro nihilo habetur, licet inde vincula humanæ societatis dissolvantur, tempus fidei perpetuitate utilitatis æstimare, modò his, modò illis partibus accedere, atque sancire & rescindere foedera, prout temporis ratio, ac animi libido postulat. ^c Reperiuntur enim, qui cum Julio II. Pontifice non aliter contrahunt, nisi fallendi causâ. Et cum Gallia

Galliæ Rege Henrico IV. pacem atqve foedera
hâc tacitâ conditione semper feriunt, ut, si re-
bus suis utile esse existimârint, possint rumpe-
re. ^a Pax verò & Induciarum ignava mora quan-
tis patet insiduis? ^e Veteres istæ artes sunt, Ro-
manis jam in debellando Perseo, ^f Augusto in
Pompejo devincendo, ^g usurpatæ; quas novas
ex Lipsii consilio fecit Hispaniæ Rex, duodecen-
nalibus cum foederatis Belgis induciis; ^b & sin-
gulari calliditate Turcæ contra vim Germa-
norum his temporibus utuntur. ⁱ

(a) Summam fuisse Romanis foederum Religionem Flor.
l. 2. c. 5. testatur, qua, quo pacto per foeciales & Patrem Patratum so-
lenniter sancita fuerint, Liv. l. 1. c. 24. recenset. Conf. Dominic. Flocc.
& Pomp. Lætus de Magistrat. & Sacerdot. Pop. Rom. Aliarum gen-
tium in feriendis foederibus mores, & quemadmodum Medi, Arabes,
Scytha, sanguine humano foedera sua confirmârint, describ. Bohem.
de mor. gent. l. 2. c. 1. 5. & 9. Alex. ab Alex. genial. dier. l. 5. c. 3.
Alex. Sardinus de mor. gent. l. 3. c. 14. (b) Quamvis omnes omni-
nò homines deceat fidem, sive hosti, sive heretico, sive rebeli data fue-
rit, servare, Boxhorn. Instit. Polit. l. 1. c. 11. §. 16. Principibus tamen,
& quos in excelsa loco fortuna constituit, maximè id convenit: præ-
sertim cum cæteris quidem mortalibus in eo stent consilia, quid si-
bi conducatur. Principum diversa fors sit, queis præcipua rerum
dirigenda ad famam, cujus & fidei damna majora esse, quàm quæ
æstimari possint, Liv. l. 3. c. 72. verè existimat. Fraus enim cum
in omnibus foeda, tum verò in iis, qui majori dignitate sunt præ-
diti, foedior, quàm aperta violentia. Thucyd. l. 4. bell. Pelop. Vid.
quæ in hanc sententiam præclare monet Septal. de rat. Stat. l. 2. c. 12.
Hippol.

175

Hippol. à Collib. in Princ. c.10. cui addantur erudite Martin. Nau-
raths additiones dissert. an Principi promissorum fidem liceat fal-
lere? ap. Honor. Thes. pol. *Sed ut nunc sunt mores, ita cum Alex.*
VI. Pontifice, & filio ejusdem Cæsare Borgiâ fidem dare omnibus,
servare nemini, pro summâ religione persuasum habent plurimi.
Quin etiam ex consilio Cardinalis cujusdam anonymi (ref. Clasen. de
rel. pol. c.3. p.m.48.) jurejurando tanquam monetâ utuntur pu-
blicâ, pro suo Regniq; commodo, quia non liceat cautius fallere,
quàm si Principes promissis juramenti vinculo munitis non ste-
terint. Christoph. Pellet. Addit. ad c. 38. Polit. scel. Quasi verò
pacta & juramenta (quod Dux Ossunæ Pro-Rex Neapolitani Re-
gni non minùs stolidè, quàm imprudenter A.1617. defendere ausus est)
obligent saltem Principes minorum gentium, potentissimi autem
orbis Monarchæ, cujusmodi sit Rex Hispaniæ, minimè ad talia
servanda obligentur. Baudart. l.38. ad h. a. Accidit tamen iisdem,
ut, dum homines fallunt, Deum graviter offendant, qui perfidiæ per-
juriiq; certus vindex, rupti fœderis severissimus ultor existit. Ac
licet lento gradu ad vindictam sui divina procedat ira, tarditatem ta-
men supplicii gravitate compensat. Condit. de fid. pol. l.4. c.10. & II.
Anti-Machiavell. l.3. theorem.21. Memorandum profectò divi-
na ultionis in fidei violatorem exemplum præbet Vladislaus, Hunga-
riæ Rex, ab Amurathe II. Turcarum Imperatore ad Varnam An-
no 1444. maximâ exercitûs sui clade cæsus. Mich. Rit. de Reg.
Ungariæ. Ortel. Chron. Ung. ad h. a. Quapropter

Fœdera, mortales, ne sævo rumpite ferro,

Sed castam servate fidem, fulgentibus ostro

Hæc potior Regnis.

Sil. Ital. l.13.

(c) vid. Forstn. Annot. ad Tacit. l. Ann. ad ea verba: quibus ab Augusto
Antonium Tarentino Brundusinoq; fœdere deceptû ait. Bœcl. ad
eund. loc. *Nihil enim pronius ad fœderatos separandos, quàm com-*
modum oblatum, cum id solum Principum fœderibus substernatur, &
substractum adferat finem. Auct. Hist. minist. Card. Richel. l.2. p.m.95.
(d.) Julii dictû Gvicciardinus, Henrici Zevecot. in not. ad Flor. l.2.
c.5. refert. *Ita Jan. d' Austriâ, cum A.1577. ob Ordinibus contractûs*
facti & obsignati admoneretur, dicebat: Ordines suam ipsius pru-
dentiam commendare, quàm de hoc conqveri debere, quod læ-

D

sione

sione pactorum Regni commodum promoveretur. (e) Dulce
 æquidem est Pacis nomen, & amabile, res verò optima & innumeris
 triumphis potior, sed nomen inter mortales & imago quædam potius,
 quàm verus usus existit. Burgman. Annot. ad Per. 9. Stypm. de sin-
 cer. cum plerumq; fraudibus atq; ambitioni inserviat, desintq; illa
 omnis pacis precipua fundamenta, quorum alterum fides, alterum
 cunctantia merito censetur, & utrumq; in animis paciscentium requiri-
 tur. Bœcl. ad Tacit. An. 1. c. 10. n. 5. Omnes enim, qui alios repenti-
 no bello adoriri, aut aliorum impetum remorari volunt, Pacem & con-
 cordiam jactant, illaq; ad adornandas suas molitiones abutuntur.
 Deceptus ita ab Hispanis sæpius Jacobus Magnæ Britanniæ Rex.
 Burgoldens. ad Instrum. Pac. Osnabr. Disc. 1. p. 81. & 83. Zevcot.
 ad Flor. 1. 3. c. 10. in quo impletum videtur vaticinium, quod Legato
 Henrici VII. Romæ Astrologus, seu potius magus, in Speculo exhibue-
 rat; virum scilicet ætatis plenum, librum sub axillâ gerentem, cum
 hac inscriptione: Pacem damnosam semper amavi, seu, ut alii
 volunt, infelix Pacis amator. Peller. in Addit. ad Polit. scel. c. 4.
 p. m. 46. Hinc objectâ primùm spe pacis, deinde edicto A. 1568. pro-
 mulgato confirmatâ, Condeo & exercitui religiosorum imponere nitē-
 batur Carolus IX. partim ut languidiores ad rem capeffendam redde-
 ret, partim ut arma illis demeret, & amandaret auxiliares copias,
 quarum recuperandarum summa difficultas erat. Anon. comment.
 d. Statu Reip. & Rel. in Gall. Regn. 1. 8. Quomodo Hispani Pacem
 fraudulentè tractent & servant, explicat Auct. Arcan. Hisp. dom.
 c. 23. (f) Gloriabantur siquidem Legati Rom. Q. Marcius & A.
 Attilius nullâ re magis, quàm decepto per inducias & spem pacis
 Perseo Macedoniæ Rege. Liv. 1. 42. cap. 47. (g) Tacit. Ann. 1.
 cap. 10. Consul. quæ doctissimus Bœclerus ad hunc locum anno-
 tat. (h) Verba Lipsii in Epist. consultat. sæpius à nobis citatâ,
 quâ inducias svadet Regi, extant ejusmodi: Vinci nunquam po-
 tuit (nimirum Sextus Pompejus ab Octaviano Cæsare) nisi bre-
 vi pace. Ea pacta cum illo est, exules recepti, & vires abductæ,
 corruptus occultè ejus miles &c. Vetus hoc est; fiet novum, si
 eadem adhibentur, & imprimis, si consilio & intentione rem ad-
 ministramus. Hinc plus Hispaniæ Reges contra foederatos Batavos
 induciis, quàm quadraginta annorum bellis profecisse, constan-
 ter

176

ter asserit Forstn. in not. ad Tacit. An. 1. & l. omis. p. m. 533. Nul-
læ enim ferè sunt induciæ fieri solitæ, nisi ad fallacias, cum modò
fiant ad proditiones commodius instruendas, modò ad resu-
mendas vires, ut promptiores paratiorèsq; possint insurgere. Nat.
Comes Hist. univ. sui temp. l. 10. Marselaer d. Legat. l. 2. dissert. 23.
(i) Equidem ita existimo (*verba sunt* Auct. dissert. d. occas. Hono-
rii Thes. Pol. insertæ) nullâ re Turcarum contra Christianos co-
natus & insultus promotos fuisse, quàm frequentibus, quas de in-
dustria cum Principibus nostris susceperunt, induciis, & pacifica-
toris actionibus, quibus illud consecuti sunt, ut de improvise
nostros securè degentes adorti, facilem victoriam reportârint.
*Vid. Excellent. Dn. Schurzfleisch, Promotoris studiorum meorum
omni observantia cultu atatè devenerandi, dissert. erudita & pru-
dentia plenissima de Induciis c. 1. §. 15.*

THESIS X.

Quo pacto autem omnes, qui alienum ser-
vitium ac dominationem concupiscunt,
speciosa vocabula usurpant; interdum pro
tranquillitate publicâ arma sumere dictitantes,
quam perturbant tamen; interdum pro subdi-
torum tutelâ & defensione, in quos tyranni-
dem exercent; interdum pro statu proprio con-
servando, cum alienum occupare satagant:
Sic Pietas imprimis, & Deus, magna nomina,
prætenduntur improbæ ambitioni, Religio,
sanctus titulus pravæ rei. Quippe quâ nihil in
speciem fallacius, nec promptius aut potentius

D 2

quic-

quicquam ad magna Imperia discutienda. ^b.
Ita Ferdinandum Arragonium omnes suas cupiditates colore Religionis obtexisse ^c, eodemque in occupando Navarræ Regno ^d, invadendis Indiis ^e abusum fuisse accepimus. A quo tempore hoc gentis Hispanicæ semper arcanum fuit, Religionis obtentu tyrannicam dominationem ubique usurpare, eoq; prætextu simplicioribus ad tempus imponere, improbis impunè grassandi licentiam concedere. ^f.
Certè edicti illius, à Ferdinando II. Cæsare Anno 1629. promulgati, de restituendis bonis Ecclesiasticis, Monzambanus hanc arcanam subfuisse rationem suspicatur, ut Cæsar sibi conciliaret Episcopos, reliquosq; ordines Catholicos, & iisdem persuaderet, quæ moliretur, in gratiam Religionis suscipi, non ad opprimenda ordinum jura. ^g.

(a) Saverdr. Symb. Pol. 77. Nam ut plurimum solent ii, qui Rempublicam moderantur, veras causas occultare, pro veris autem prætextus allegare ac ostentare, uti latè hoc prosequitur vir summus in prudentiâ civili, Bœclerus, Comment. ad Tacit. An. 1. c. 10. n. 1.
(b) Veteris jam seculi hæc fallacia fuit, superstitione, quâ nihil multitudinem regit efficacius, animos hominum sibi conciliare, aut in officio continere subjectos populos. Hinc illa oracula & consuetudines
Deo-

177

Deorum, Numæ Pompilii cum Ægeriâ; Plutarch. in vit. Numæ. Liv. l. 1. c. 19. Lycurgi, Apollinem, Justin. l. 3. c. 3. Minois, Jovem, Val. Max. l. 1. c. 2. auctores Legum suarum fingentium; Sertorii, Dianæ revelationem per cervam albam simulantis, Plutarch. in Sert. aliorumq; quàmplurimum, de quibus summam agit Tholosan. de Rep. l. 13. c. 11. Romani quoque, persèpe Religionis pretextu cum ad instituentem Rempublicam, tum ad suscipienda bella, sedandasq; seditio- nes atq; tumultus usi leguntur. Machiavell. l. 1. Disput. de Rep. c. 13. Et quid optatius Philippo Macedoni poterat accidere, quàm ulci- scendi sacrilegii causâ querere religiosum armorum titulum? Justin. l. 8. c. 2. De Attilâ, flagellum DEI se nominante, (teste Bonfinio, Münster. Ritio, Lambert. Schaffnaburgens. atq; insuper numo cum hac inscriptione extante) Muhammedo, colloquia angeli imposturis suis præcedente; Timurlane, iram DEI se vocante, vid. Tholos. l. 13. c. 11. & 12. Scilicet ab omni ævo bellorum quantumvis impiorum causam prætulerunt homines Religionem. Sua quisq; arma sancta prædicat, suam causam religiosam: DEUS, pietas, cultus divinus præ- texuntur. Horret animus referre gravissima bella, quæ nostro hoc & superiori seculo per Germaniam atq; Galliam ingenti furore gesta, ob- tentu religionis, regioni ac dominationi querenda inservierunt. (c) Gvicciard. l. 12. (d) AntiMachiavell. l. 2. theor. 6. (e) Profundam Imperii ac divitiarum cupidinem, veteres bellandi causas, in expu- gnandis atq; diripiendis Indiis Hispani sedulo propaganda Religionis studio velarunt, contrarium tamen illis objiciente Bartholom. de la Casâ, in spec. Hisp. tyrân. in Indiâ. Ait enim, non posse Hispanos ferre, quod religiosi ibi sint & doceant, quia per hoc Indi ipsis non ita servite possint, & melius de re ipsâ informantur: imò ægrè ferre, aliquem ad christianam fidem converti. Sic Religio est pal- lium extremæ nequitiæ, velum crudelitatis, & tegumentum stu- pendæ ac barbaricæ prorsum sævitiei. Clasen. de Relig. Polit. c. 3. (f) Auct. arcan. Hispan. Dom. c. 6. Minist. Card. Richel. l. 2. p. 71. (g) c. 5. §. 12. tr. de Stat. Imperii Germ.

THESIS XI.

R eferendæ huc sunt malitiosæ callidæq; fœ-
derum pactorumq; interpretationes, vel

D 3 co

eo nomine abominandæ, quòd iisdem perju-
rii latebræ sæpiùs quærantur ^a. Quo in genere
multa peccari, Cicero adfirmat, ut ab illo, qui,
cùm dierũ pactæ essent induciæ, noctu popula-
batur agros ^b. Sic. Q. Fabius Labeo, cùm ex
foedere ab Antiocho dimidiam navium par-
tem accipere deberet, medias omnes secuit, ut
eum totâ classe privaret. Et Romani, ne Car-
thaginem contra datam fidem excindere vi-
derentur, civitatem mœnibus ac ædificiis
urbis minimè contineri dictitabant ^c. Con-
stat etiam de Albani Ducis fraudulentâ astutiâ,
quâ Philippum Hassiæ Landgravium, mutato
in litteris publicæ fidei verbo, captivitati diutur-
niori insigni scelere mancipare conatus est ^d.
Nec prætereundus Philippi III. astus, qui, ubi
cum foederatis Belgis, tanquã cum liberis, actu-
rum rescripsisset, elapso Induciarum tempore,
ne videretur juri suo in eos renunciaſſe, particu-
lam tanquã non veritatis, sed similitudinis esse
voluit ^e. Cui tamen debuisset perspectissimum
esse, Foederis conditiones magis Jctorum,
quàm

quàm Regio more exponere, & verborum interpretationem pro suorum consiliorum varietate mutare, à Regiâ dignitate perquàm esse alienum, f.

(a.) Adeò profundè hujus rei in animos hominum se demisit malitia, ut non dubitaverit quidam dicere: duas dæmonem genuisse filias, quarum altera simulatio, altera æquivocatio nominata fuerit. Clasen. d. Rel. polit. c.4. maximè tamen harum æquivocationum atq; ambiguitatis artifices sunt Jesuitæ. Burgmann. in annot. ad Peric. 1. Stypm. de sincer. qui quantoperè cum asseclis suis variis æquivocationum artibus atq; fraudulentis interpretationibus Pacem religionis, per modum legis in comit. August. A. 1555. sancitam, securitatis atq; fidei nostræ certissimum fulcrum firmissimamq; columnam, quantum in ipsis, evertere atq; extirpare conati sint, vid. ap. eund. annot. ad Per. 2. Stypm. Expugnârunt hanc Jesuiticæ vafricitiei arcem è nostratibus B. Gerhardus LL. Theol. T.3. de Lege DEI, §.178. B. Hülsem. Brev. Theol. c.12. th. 25. & Manual. Confess. A. contra Hagerum p. 616. Danhauer. Quæst. moral. c.6. q.2. Pufendorf. l. 4. d. J. N. & G. c. 1. §. 13. & 14. Osiand. Annot. ad Grot. d. J. B. & P. l. 2. c. 16. n. 2. è Calvinianis Alstedius, Theol. Cas. Consc. c. 50. q. 22. Ames. l. 5. de Consc. c. 53. q. 3. River. Expl. Decal. Q. 51. p. m. 397. seqq. Gisb. Voët. T. 4. Disp. select. Adr. Heerebord. Exerc. Eth. 57. è Pontificiis Joh. Malderus, Tr. de abusu restrict. mental. & quos præterea citat Hülsem. l. a. quibus addatur Ludov. Montaltius in Epist. provincial. 9. (b) Cic. l. 1. offic. ubi & jurandi fraudulentâ interpretatione culpam inveniri docet exemplo militis, qui postquam permisso Annibalis exisset de castris, rediit paulo post, quòd se oblitum quid diceret; deinde egressus è castris jurejurando se solutum putabat: at erat, inquit, verbis, re non erat. Simili perjurii fraude Hatto Archiepiscopus Moguntinus Adelbertum Bambergensem Comitem Ludovico Regi ad supplicium prodidit. Wittichindus Mon. Corbejenfis Ann. Sax. l. 1. p. m. 8. Detmar. l. 1. Chron. Merseburg. Abbas Stadenfis ad A. 908. Luitprand.

prand. l. 2. c. 3. Dignus tamen (*ut ait Alciati verbis*) perpetuâ notâ Sa-
 cerdos, qui ignoravit, fraude perjuriû adstringi, non dissolvi. Nam
 quâcunq; verborum arte quis juret, Deus tamen, qui conscientia
 testis est, sic illud accipit, sicut ille, cui juratur, intelligit. Isidor. l. 2.
 de Summo bono. (c) Bernegg. observ. Hist. polit. 25. (d) Hortled. d.
 Bell. Germ. l. 7. Sleid. l. 19. d. comment. St. Rel. *Convenerat inter
 Carolum V. & Philippum Landgravium, ut hic accederet sine ullo
 metu carceris, ohne einige Gefängniß: quod Albanus Dux dein-
 cept interpretabatur, ohne ewige Gefängniß: quæ sycophantia malè
 habebat & Landgravium, & generum ejus Mauritium Saxonem,
 Heroëm tum temporis sine pari. Hinc cum moras neckeret Carolus V.
 in liberando è vinculis Philippo, Mauritius ita ad Imperatorem: At
 ego te tanquam Imperatorem, non tanquam Jctum volo pactio-
 nes & foedera interpretari.* (e) Boxhorn. Instit. Polit. l. 1. c. 11. ex-
 plan. §. 19. *quod quasi animo presagiebat Bonæfid. in not. ad Lips.
 Epist. scribens: Hanc disjunctionem (loquitur de renunciatione
 Regis in foed. Belgium) induciis duodecim annorum expiratis
 non solum eludere conabuntur multis æquivocationibus æqui-
 vocationum magistri, Lojolitæ, sed iidem effrontes & mendacis-
 simi monachi eandem Regis abgregationem nunquam extitisse
 in gratiam Regis sui coram toto mundo sine ullis ambagibus su-
 stinere adlaborabunt.* (f) Gvicciard. l. 5. *Vitio vertitur hoc ipsum
 Ludovico XII. Gall. R. quod non viro principi, sed Legulejo con-
 venientes verborum ac pactorum interpretationes adferre solitus
 fuerit. Bernegg. cit. loc. Nec Sigismundum Cæs. hæc calliditate
 vacasse meminit Burgman. annot. ad Peric. 2. Stypm. de Sincer.*

THESIS XII.

Sed hæc hostium consilia licet nefaria sint, &
 reprehensione suâ non careant, levia tamen
 videntur, cum immisissis percussoribus è medio
 tollere summos viros, aut veneno grassari in
 Regum Principumq; capita, quàm tralatitium,
 tam

679

tàm sceleratum sit comparandæ firmandæq;
 potentiæ flagitium ^a. Neqve illæ antiquioris
 seculi Philippi & Alexandri M. ^b Macedoniae;
 Darii c Persarum Regum; Julii Cæsaris ^d;
 Claudii; Galbæ; Vitellii ^e, aliorumq; Impera-
 torum Romani populi, quorum plures aut mi-
 litum furor, aut cruentus Imperii æmulus,
 quàm naturalis fatorum conditio rapuit, cæ-
 des longius mihi repetendæ. Cùm Gvilielmi I.
 VI. Orangii Principis ^f, Henrici III. & IV. Re-
 gum Gallia ^g, infaustus vitæ exitus, compara-
 tæ nuper in Augustissimum Cæsarem Leopoldum
 insidiæ ^h, istâ turpitudine nec nostra
 tempora vacare, & inter arcanas regnandi ar-
 tes obtinere locum, abundè testentur.

(a) *Miseratione profectò digna Imperantium conditio vide-
 tur, cùm non tantùm potestas ipsorum apertis armis tentetur, crebrò,
 sed vita etiam discriminibus & hostium insidiis exposita sit. Arman-
 tur siquidem percussorum manus in Principum interitus, & largitio-
 nibus debitam civium fidem corrumpunt callidi hostes. Ut rectè &
 presagiendo quasi vitæ finem dixerit Alexander M. Vos modò me
 ab intestinâ fraude & domesticorum insidiis præstate securum;
 belli Martisq; discrimen impavidus subibo. Philippus in acie tu-
 tior, quàm in Theatro fuit. Hostium manus sæpè vitavit, suorum
 effugere non valuit. Aliorum quoque Regum exitus si reputave-
 ritis, plures à suis, quàm ab hoste interemptos numerabitis. Curt.
 l. 9. c. 6. Videant tamen, qui his sceleratis artibus potentia suæ in-*

E cremen-

erementa querunt, ne sua exempla aliquando pati cogantur, quia Deus immortalis, justissimus Judex, has in vicariis suis admissas injurias caedesq; severissimè vindicare consuevit. Ita universa Cassandri domus Alexandro M. seu necis ipsius, seu stirpis extinctæ poenas, partim cæde, partim supplicio, partim parricidio luit. Justin. l. 16. c. 2. Sic percussorum Cæsaris neq; triennio quisquam amplius supervixit, nec suâ morte defunctus est. Vid. Forstn. ad Ann. Tacit. I. p. m. 27. seq. Zevencot. in observat. ad Svetonii Jul. c. 89. Nimirum Regi tuenda est maximè Regum salus,

Queritur peremtum nemo, quem incolumem timet.

Sen. in Oed. Quâ de causâ Darius ab Alexandro cadis sua petebat vindictam, ne impunita in aliorum etiam Regum, suumq; ipsius exitium erumpat. Laudandus proinde Alphonus utriusq; Siciliae Rex, qui cum Rogerius, comes Pallantæus, ei necem Regis Castellani obtulisset, quam suâ manu esset illaturus, respondit: Desine, quæso, tantum nefas cogitare, cum eo pretio nec Imperium orbis terrarum velim acquirere. Auct. Minist. Card. Richel. Polit. reminisc. ad l. 10. c. 15. (b) Justin. l. 9. c. 6. & l. 12. c. 14. Curt. l. 10. c. 4. (c) Curt. l. 5. c. 13. (d) Sveton. in vitâ Cæsaris Flor. l. 4. c. 2. (e) Tacit. An. 12. c. 67. Histor. 1. c. 41. ibid. 3. c. 85. vid. de illis insuper Tranquillus in in vitis illorû. (f) Trajecit Wilhelmum Auriacum, Principem aeternâ memoriâ liberatione fœd. Belgii ab Hispanorum servitute illustrem, sicarius quidam Hispanicus, nomine Balthasar Gerhard, magnâ pecuniâ & promissâ nobilitate ad hoc scelus conductus, Delphis ignito globo A. 1584. Thuan. l. 79. Meter. l. 12. Auct. Arcan. Hispan. dom. c. 25. de Assassinis Hispanicis. (g) Pari fato, quod sanè admirationem meretur, uterq; Regum vitam alieno scelere amisit, & Henricus III. quidem à Jacobo Clemente ordinis Dominicani monacho Kal. Augusti A. 1589. Henricus IV. autem à Francisco Ravallae IV. Non. Maji A. 1610. ambobus à Jesuitis subordinatis, Lutetia irusidati sunt. Vid. relat. de morte Henrici III. ap. Honorium The-saur. Polit. G. Horn. Dissert. Histor. polit. 19. (h) De conspiratione illâ Hungariae Procerum, Nadastii & Serinii comitum, in vitam & salutem optimi Cæsaris, cum conjurationis ejusdem affinibus, videri possunt acta publica d. A. 1670. & quæ publici juris facta prostant relationes.

THE.

620
THESIS XIII.

Auxilia externa prudentioribus semper sus-
specta, vocantibus multimodis pernicioſa
fuerunt ^a. Nam aut infidus eorum animus,
non suam, sed alienam victoriam instruens,
transit in hostium partes, aut subdolo consilio
nostram servitutem laboris sui præmium sta-
tuit. Nec alia Populo Romano caussa tantæ in
sociis defendendis industriæ ac studii, quàm iis-
dem novissimè pariter ac hostibus servitutis
imponere jugum ^b. Sic specie auxilii Ferdinan-
dus Catholicus Fridericum Regem Neapolit.
nefariè privavit Regno ^c. Quin & Elisabetha
Angliæ Regina Casimirum Palatinum ad bel-
lum Belgicum instruens pari astutiâ Belgio in-
hiare credebatur ^d. Maximam quoque Roma-
ni Imperii everſionis partem Gothorum sibi
tribuere conducta arma, nemo inficias ibit,
considerans eos amœnitate Regionum alle-
ctos, cum in interno milite parùm spei, parùm
roboris esse cernerent, quæ ad liberationem
Italiæ sumserant, in servitutem convertisse ar-

ma. Satius itaque, propriis viribus vinci, quam
externis auctorem alienæ potentiaë existere.^o
Uti verò auxilia hostium, aut qui hostili in nos
sunt animo, ita & colloquia & congressus sedu-
lò cavendi, aut magnâ diffidentia & singulari
circumspectione admittendi sunt. Monent
hoc tot in clarissimis Viris violatæ fidei docu-
menta, ne nimia credulitate ad fallendum com-
positis hostium blanditiis fidentes acerbam vi-
tæ jacturam faciamus *f.*

(a) Boxhorn. Instit. pol. l. 1. c. 11. §. 3. Forstner. in not. do-
ctis. ad 6. Tacit. An. *Hinc idem* ad 12. An. c. 11. Auxilium, protectio,
defensio, nomina sunt, *inquit*, à quibus ad servitium facillimè
transitur. (b) Flor. l. 2. c. 2. Zevcot. observ. ad Julium c. 11. Hæc
ratione terrarum omnium domitorem Pop. Rom. in hoc poten-
tia suæ fastigium ascendisse arbitrabatur Cicero fragm. l. 3. de Re-
publ. *cui gemina sunt illa Alcibiadis*: Imperium hoc modo pa-
râsse, quicumque rerum potiti fuerint, impigrè succurrendo sem-
per iis, qui auxilium implorabant. Thucyd. l. 6. (c) Auct. Arcan.
Hispan. dom. c. 20. *ubi & alia Hispan. fraudis exempla reperiuntur.*
Præclarè ergo summi judicii maximæq; diligentia Historicus Jac.
Aug. Thuan. l. 107. solent Hispani Regnorum patrociniū susci-
pere, sed patrocinia illa ad finem dominationem trahunt. (d) Fam.
Strada de Bell. Belg. l. 11. (e) Machiavell. l. de Princ. c. 3. & 13. (f)
Quamvis nullo jure se tueri possint Principes, qui specie colloquii ho-
stes suos circumveniunt. Clapm. l. 5. Arcan. c. 19. *quia tamen ubiq;*
existunt, qui Octavio Fregesio assentientes dilatandi Regni aut evi-
dentissimæ utilitatis gratiâ, licet fidem fallant, excusari se posse
autument, Gvicciard. l. 12. multi hæc arte decepti vitam cum morte
com-

621

commutârunt. In vincula prius fallaci ejusmodi colloquio Coryis & Rhescupore, postea neci datus. Tacit. An. 2. c. 65. Trucidati simili modo à Cæsare Borgia Duce Valentino Ursini. Machiav. libr. sing. de hac cæde. Ita Friderico quoq; cognomine admorso Marchioni Misniæ, simulato de pace inter illum & Philippum Nassovium colloquio, Aldenburgi penè vitæ ab Alberto I. Cæsare erepta. Joan. Garzon. l. 2. rerum Saxon. p. m. 28. Sic Joannes Intrepidus Burgundiæ Dux, cum colloquendi causâ de pacis conditionibus Monterellum venisset, à Car. VII. percussoribus circumventus interiit. AntiMachiav. l. 3. theor. 1. Plura hujus perfidiæ exempla recenset Baptista Fulgosius l. 9. dictor. factorumq; memorab. c. 6. Forstn. ad Tacit. An. 15. cap. 29.

THESIS XIV.

FREQvens prætereà est dolus, per supposititios & scenicos Principes Regnorum interpellare quietem, quàm ludicro initio, tam maximo plerumqve motu & periculosis turbis^a. Experita hujus fraudis calamitatem Britannia quondam Henrici VII. regimine, Lamberto Simnelo Eduardi Plantagenetæ Petro Judæi filio Richardi personam Margaritæ Burgundiæ Ducis consiliis mentiente^b. Perturbata Marchia, subornato ab Ascaniis Woldemaro^c. Exposita variis externarum gentium vastationibus imaginariis, & ad perniciem Russorum confictis Demetriis^d Moscovia. Astute pariter fingebat

E 3

Steph.

Steph. Rätzinus, perduellis ille Cosacus, ad sollicitandos popularium animos, Alexeum Alexidem Tzaris filium mortuum, & Niconem Patriarcham relegatum, ab insidiis & injuriâ tuendos se suscepisse^e.

(a) *Quod in Eunuchi Prologo Terentius inquit: Nihil esse dictum, quod non dictum sit prius; id in facta quoque, & callida, de quæis nunc agimus, consilia convenire arbitror, cum omnium fraudum scelerumque vestigia veterum monumenta suppedient. Ita Pseudo-Mergidis Justin. l. 1. c. 9. Pseudo-Philippi Flor. l. 2. c. 14. Pseudo-Neronis Tacit. H. 2. c. 8. meminuit. Vid. Baptistæ Fulgosi l. 9. de dict. & fact. memorab. c. 16. De Pseudo-Balduino Flandriæ Comite & Pseudo-Stephano Lusitaniæ Rege. Forstn. ad Tacit. An. 5. p. m. 465. Zevcot. ad Flor. l. 2. c. 14. licet in Stephano multa adsint signa, quæ dubitationem fidei personæ eximant.* (b) Polydor. Virgil. l. 26. Hist. Anglic. (c) *fuisse hunc molitorem, nomine Joan. Rebock, tradit G. Horn. Orb. Imper. p. 59.* (d) *Adornârunt hanc scenam Jesuitæ in Poloniâ, in quâ primas partes egit juvenis Russus, nomine Gregorius Strepus, seu Griska Utrepeja, quo interfecto alii tamen subinde Demetrii prodire, de quibus prolixè agit Olear. in Itinerar. Moscovit. & Persic. & Petr. Petrejus in Chronic. rer. Moscovit. Auct. Histor. orbis terr. Geograph. & Civil. c. 7. Hist. civ. n. 4. seqq.* (e) *Vid. Nobiliss. Dn. Schurzfleisch Dissert. de Steph. Razin. §. 13. & 19.*

THESIS XV.

PAtuit hæcenus, quævis, qui modi callidorum sint hostium consiliorum; superest demum, ut, quibus remediis, & quâ cautione obviam eundo in Republicâ Princeps astutas machi-

chinationes reddat inanes, prudenterq; eludat, exponam. Primò autem omnium, uti veræ Religionis sincerus cultus fundamentum^a, ac scopus & regula prudentiæ civilis, consiliorumq; veluti est radix: ita huic conjuncta pietas^b magnum ad res bene gerendas robur, magnumq;ve prosperorum consiliorum momentum habet.

(a) *Hinc Lactantius l. 1. de irâ c. 12. inquit: Religio & timor DEI solus est, qui custodit hominum inter se societatem. Vid. Septal. de Rat. Stat. l. 2. c. 10. Auct. dissert. de fundam. dominat. deq; Instrum. Regn. & Tract. de Rel. ap. Honor. Thes. Pol. p. 1. & 501. Eandem mentem fuisse Potentissimo Danie Norvagiæq; Regi FRIDERICO III. gloriosissima memoria, arguit ipsius Symbolum: REGNA FIRMAT PIETAS. Et quamvis Ethnicis etiam fuerit creditum, nihil æquè valere ad moderandas stabiliendasq; Respublicas, & ad religandos mortalium animos, quàm religionem, neq; negandum penitus, Gentilium superstitionem falsasq; Religiones apud imperitam & rudem multitudinem efficacissimum imperandi fuisse instrumentum, quippe quæ propterea fidem servabat, legibus & magistratibus se subiciebat, quod secus facientes Deorum iram & supplicia incurrere persuasa erat: à solâ tamen Christianâ Religione veram & solidam Reipublica pendere felicitatem, pulchrè demonstrat Forstn. ad 1. Ann. Tacit. p. 105. seqq. Tametsi quoq; cultus DEI non formandus sit ad usum civitatum & regulas politicas, nulla tamen religio tam perfecta continet præcepta moralia, & quæ magis ad tranquillitatem & decus civitatum adaptata sint, quàm Christiana. Quæ cum Hæreticorum malitiâ iterum in varias sectas sit divisa & erroribus deformata, de solâ Evangelicâ, quàm Lutheranam vulgò vocant, licet asseverare, nihil in eâ potuisse animadverti, quod principis doctrinæ civilis repugnârit. Vid. de tribus in Imperio nostro*

rece-

receptis religionibus iudicium Dn. de Monzambano de Stat. Imper. Germ. c. 8. §. 7. seqq. (b) Quamquam Pietas Religionem videatur complecti; nobis tamen placuit unum ab altero distingvere, ita ut religionem ponamus in recto de DEO sensu: pietatem in recto DEI cultu. Quæ cum omnium moralium virtutum Regina sit, Condit. de fid. pol. l. i. c. ii. hinc DEUM colentibus prosperè omnia cedunt. Unde apud Romanos prima ejus cura semper fuit, & in libris, & in moribus, quæ pietas licet superstitiosa, non parum tamen contulisse ad tantam Imperii molem excitandam, demonstravimus paulò antè. Quod nec ignorasse videtur Livius, suo tamen sensu, l. 44. dicens: Favent pietati fideiq; Dii, per quæ Pop. Rom. ad tantum fastigii venit. Et Camillus apud eund. l. 5. Intuemini horum deinceps annorum vel secundas res, vel adversas, invenietis, omnia prosperè evenisse sequentibus Deos, adversa spernentibus. Nimirum ubi divina Providentia non commilitat consiliis actibusq; hominum, malus iis exitus obvenit, & cogitationibus valdè adversus. Nam tunc neque vir consultus consultus est, nec fortis fortis, sed etiam sapientissima consilia insipienter desinunt, & generosa maximè ac fortia facta turpem & infamem exitum consequuntur. Niceph. Gregor. l. 7.

THESIS XVI.

Sed quamvis Pietas præcipuum adversus hostiles insidias sit munimentum, virtus tamen atque prudentia idcirco in iis cavendis haudquaquam prætermittenda est. Non enim ignavo aut inertis, sed industrio & sapienti homini auxilium DEI obvenit, prosperosq; successus sortiuntur animi cogitata, si prudentiæ radiis illustrata fuerint. Quamobrem sollicità

623

licitâ curâ in singula, quæ domi forisq; geruntur, intentus habendus animus^b; ut in tempore, si quæ contra Rempublicam oriuntur molitiones, in promptu sint remedia^c. Securitas^d quoque omnis aut labore ac negotio, in quo habendus populus, aut metu externi hostium impetûs^e, aut æmuli Imperii imminenti potentiâ, è Republicâ penitus tollenda. Ut serò adeò Romani saluberrimum Scipionis Nasicæ consilium^f, servandam esse Carthaginem suadentis, ne metu ablato æmulæ urbis luxuriari felicitas inciperet, intellexerint.

(a) Sic Cato Orat. contra Socios conjurat. Catilin. apud Sallust. Non votis neque suppliciis muliebribus auxilia Deorum parantur: vigilando, agendo, benè consulendo prosperè omnia cedunt. Ubi socordiæ te atque ignaviæ tradideris, nequicquam Deos implores, irati infestiq; sunt. (b) *Quem in finem suadent nonnulli, alendos esse delatores. Quod si fiat justitiæ causâ, tuendæq; salutis Principis ac Reipublicæ in Principatu, haud valdè abnuam; modò simul Mecænatis monitum observetur, qui ita ad Augustum, auctore Dione l. 52. Quoniam auscultatores & exploratores habere te oportet, quorum operâ omnes Imperii tui res cognoscas, ne quid custodiâ aut emendatione indigens te fallere possit; memento, non omnia statim, quæ ab his referuntur, credenda, sed diligentem considerationem adhibendam esse; permulti enim eorum, vel odio aliorum, utpote bona eorum affectantes; vel in gratiam quorundam, vel irati ob postulatam & non acceptatam pecuniam, falso crimine seditionis tentatæ, aut contra Imperatorem alicujus*
F facti

facti vel dicti improbi eos onerant. Quod si tardius fidem adhi-
bueris, nullo tuo magno id fiet damno: festinando autem fieri po-
test, ut peccatū aliquod irreparabile admittas. *Plures cautiones cir-
ca delatores adhibendas tradit Forstner. ad 1. Ann. Tac. p. 179. seqq.
ubi & mitioris mediū cognoscendi, quid in Imperio agatur, per disposi-
tos eqvos, mentionem facit; & Bernegg. Quæst. in Tac. 166. (c) Val.
Maxim. l. 7. dict. fact. mem. c. 2. §. 1. refert, Ap. Claudium fre-
quenter dicere solitum, negotium P. R. melius, quàm otium com-
mitti, quòd animadverteret, præpotentia Imperia agitatione re-
rum ad virtutem capeſſendam excitari, nimia quiete in desidiam
resolvi. Hinc sæpius à nobis citatus, & porro etiam citandus propter
singularem prudentiam Clarissimus Forstnerus ad 4. Ann. Tac. Ni-
hil omninò, inquit, quantumvis leve videatur, spernendum est, un-
de Reipublicæ benè vel malè esse possit. Parva scintilla contemta
magnum sæpè excitavit incendium. E levisimis vaporibus nu-
bes generantur, quæ deinde atrocissimas effundunt tempestates.
Quare prudentis erit, initiis obstare, quia, dicente Romana Elegentia
parente Tullio 5. Philipp. Omne malum nascens facile opprimi-
tur, inveteratum fit plerumque robustius. Et quamvis τὸ μικρὸν,
uti effert Arist. 5. Polit. 4. 7. & 8. & l. 6. c. 4. quando scilicet id, quod
parvum est, in principio non adeò attenditur, & nihil esse putatur, non
sit proxima causa mutationum Reipublicæ & everſionum; occasio ta-
men motuum civilium videri poterit, si non propinqua, remota sal-
tem. Vid. Clasen. Com. Polit. l. 6. c. 2. th. 12. (d) Et hæc ipsa non fal-
sò refertur inter causas, quibus mutatur vel corrumpitur Respublica,
cujus mater nimia felicitas; obstetrix otium & voluptas. Audiamus
Senecam Ep. 91. Cladis causas, si alia deficiunt, nimia sibi feli-
citas invenit; & Sallustium Conj. Cat. c. 10. Qui labores, pericu-
la, dubias atque asperas res facile toleraverant, his otium, divitiæ,
optandæ aliis, oneri miseræq; fuerunt. Sanè ubi otium & securitas
sunt aurigæ rerum secundarum, ibi rectà tenditur ad exitium. (e)
Consilium hoc est ipsius Arist. l. 5. Pol. ad excitandas civium vigilias
conducere arbitrantis, ut ipsi aliquando è veterno excitentur, metu
periculi. (f) Refert Flor. l. 2. 15. Vid. Zevcot. not. Pol. ad h. l.
Quod & observasse Tacitus videtur Hist. 2. c. 38. Rebus modicis,
inquiens, æqualitas facile habebatur. Sed ubi subactò orbe, & æmu-
lis*

624

lis urbibus regibusve excisis, securas opes concupiscere vacuum fuit, prima inter patres plebemq; certamina exarsere.

THESIS XVII.

PRæter hæc cavendum sedulo, ne in Rempu-
blicam irrepant homines loqvaces, & malè
diserti, qvi veluti litui animos plebis aduersus
imperantes animent atqve incendant. Qua-
les nobis Demagogos^a veteris ævi describit me-
moria. Qvi ne in Republicâ largitionibus, ut
cæteras technas præteream, sibi suisq; auctori-
bus faciant locum, annonæ cura Principi ma-
gno studio suscipienda, eâq; plebeculæ demul-
cendq est animus.^b Committendum verò neu-
tiqvam, ut gravissimis tributorum exactioni-
bus vexata, spe tolerabilioris conditionis, alie-
num Dominum haud ægrè accipiat. Severâ
porrò poenâ interdicens iis, qvorum in ne-
gotiis publicis Imperanti usus, ne annuis exter-
norum Principum stipendiis & ambitiosis ho-
norum titulis fidem sanctissimam corrumpi
patiantur^c: Qvod ut eò faciliùs evitetur, o-
mnis à Reipublicæ procuratione avaritia atqve

110
ambitio arcenda exterminandaque est longis-
simè c.

(a) Demagogi fuere Ducees & adulatores Atheniensis populi, homines lingua prepotentes, & eloquentiam prestantes, quã facile poterant populi animos suas in partes pertrahere. Duplici hi viã Rebus publicis interitum afferunt. Vel quando populo adulantes, ejusq; res nimis dilatare cupientes, nobilibus occasionem prebent contra plebem consilia ineundi: vel quando ipsam plebem contra Patritios armant & exstimulant. Arnib. Doct. Pol. l. 2. c. 4. p. m. 201. Hos apud Romanos referebant Tribuni plebis, de quibus legendus Cicero in Orat. de L. agraria. Hodiè instar eorum habemus in Jesuitis, omnis nequitia & malitia fabricis vaserrimis, qui simulatã pietate, fictãq; sanctimoniã vitæ callidè & astutè Magnates sciunt dementare, & ad voluntatem atq; nutum suum flectere. Avenar. Coll. Pol. Disp. 16. th. 8. Imò instruunt hanc scenam nonnunquam (quod tamen salvo venerandi Ministerii Ecclesiastici honore dictum sit) indocti, novandarumq; rerum studiosi concionatores, veriùs debacchatores. Vid. Clap. l. 4. de Arcan. rerumpubl. c. 32. (b) Hoc sine Augustus, Tiberius, Claudius, Vespasianus, aliq; Romani Imperatores, hãc in populum liberalitate semper usi leguntur. Vid. Forstn. ad Tacit. Ann. 5. & 12. c. 43. Im Hof. Rat. Stat. 38. Pertinet hãc, ut militibus justo tempore stipendia exsolvantur, neve Prefectorum rapacitate iisdem defraudentur: cum secus gravissimus tumultus orti, defectioni & corruptioni hostium ansam prabeant. Itz Hispanus miles in Belgio sapius hanc ob causam tumultuans magnam fœderatis rei benè gerendæ occasionem dedit. Vid. Meter. ad Ann. 1576. 1599. & 1600. (c) Cùm enim honores isti & annuæ pensiones nihil aliud sint, quàm fidei sollicitamenta, fieri non potest, quin in eorum gratiam, à quibus velut mercede conducti sunt, multa dicant faciantq;. Sapienter itaq;, nec sine magno summe in Patriam charitatis documento Epaminondas Thebanus, cùm à Diomedonte jussu Regis ejus abstinentia & fides argento tentaretur: Nihil pecuniã, inquit, opus est; nam si ea Rex vult, quæ Thebanis sunt utilia, gratis facere sum paratus: sin autem contraria, non habet auri atq;ve argenti satis. Namque orbis terra-

rum

625

rum divitias accipere nolo pro Patriæ charitate. Idem etiam Micythum adolescentulum plurimum sibi dilectum, quem Diomedon jam ad suam voluntatem perduxerat, argentum eidem reddere coëgit. Corn. Nep. in vitâ Epaminond. Sic Fridericus quoque Elector Saxon. qui augustis virtutibus suis Sapientis apud posteros nomen promeruit, cum Carol. V. Imp. electionis causâ, illi prius, deinde ejus Consiliariis magnam argenti vim offerrent Hispani; & ipse generoso, dignoque tanto Principe animo recusavit, & consiliariis, si sui esse velint, quicquam accipere prohibuit. Zingref. in Apophth. vid. Lebleu Instruct. futur. consil. c. II. Præterea cum non leve sit monarchici statûs arcanum, publicam liberalitatem solum exercere, dignitatesque conferre, quippe quibus amor subditorum conciliatur, & benevolentia civium; non committendum, ut alius ejusdem comparandæ instrumenta in manu habeat. Boxhorn. Inst. Pol. l. 2. §. 3. §. 19. (d) Nullum vitium est tetrius avaritiâ, præsertim in Principibus & Republicam gubernantibus. Habere enim quæstui Republicam non modò turpe est, sed sceleratum etiam & nefarium. Itaque quod Apollo Pythius oraculo edidit: Spartam nullâ re aliâ, nisi avaritiâ, esse perituram; idem videtur non solum Lacedæmoniis, sed & omnibus opulentis populis prædictum. Cic. l. 2. de Off. ut inde rectissime avaritiam & ambitionem materiam omnium malorum Romanis fuisse dicat Sallustius in bell. Catilin. Namque avaritia, ait, fidem, probitatem, cæterasque artes bonas subvertit; pro his superbiam, crudelitatem, Deos negligere, omnia venalia habere, edocuit: ambitio multos mortales falsos fieri subegit; aliud clausum in pectore, aliud promptum in lingvâ habere; amicitias inimicitiasque non ex re, sed ex commodo æstimare, magisque vultum, quam ingenium bonum habere.

THESIS XVIII.

EXitiosa porrò Reipublicæ intestina odia & factionum contraria studia præcavere poterit providus Imperii administrator, si initiis

F 3

pri-

primæq; veluti infantia mature occurrat, & in ipsâ herbâ nefaria consilia prudenter opprimat^a. Sed ubi adulta hæc mala sumtis viribus in bella civilia, in seditiones, & rebelliones degeneraverint, quædam vi & fortioribus remediis, plurima tamen consilio & prudentiæ artibus peragenda sunt^b. Non parùm siquidem nocuit Philippo II. Hispaniæ, Henrico III. Galliæ Regibus, immatura in capita factiosorum severitas^c, quâ non extinguitur, sed magis exacerbatur irati populi furens seditio.

(a) Seditiois namque initia sunt periculosissima, quæ nisi extingvantur, ad alias ejusdem Reipublicæ urbes, atque etiam vicinas sæpè emanat. Thucyd. l. 3. Proinde Alexander M. cum Græcorum nunciaretur defectio, tantâ celeritate eos oppressit, ut quem venire non senserant, videre se vix crederent. Justin. l. II. c. 2. Ita nempe, verba sunt Grammondi l. 9. Hist. Gall. usu venit in civilibus bellis, per longiores moras mala invalescunt, seròq; velut humano corpori medicina paratur, cû data veneno spatia, quibus se in venas insinuet. (b) Remedia factionum seditioumq; tam quæ consilio, quàm quæ vi perficiuntur, cum latissimè multisq; clarissimis exemplis persequatur Vir stupendæ eruditionis & prudentiæ Forstnerus ad Tacit. Ann. 4. & II. Clarissimusq; Bozhornius Instit. pol. l. I. c. 14. multa ex iis recensere supersedeo, & eorum saltem facio summam. In factionibus itaq; (1.) Princeps operam det, ut nomina illarum extingvat, & cum nominibus memoriam, quod Genuenses, abolitis Gvelphorum & Gibellinorum, Adorniorum & Fulgosiurum vocabulis, fecisse constat. (2.) Neutri parti se adjungat, nisi una vel apertâ petulantia, vel occultis insidiis regiam Majestatem imminuat;

tum

tum poterit alteri se ducem ac caput præbere, & perfidiam, si nequit aliter, armis ulcisci. Si verò utraq; factio in Principem infestum occultis studiis gerat animum, nec ipse arma arripit, & si poterit, ea furentibus extorquebit, aut saltem ita temperabit, ne alterâ factionum superatâ, alteri nocentior, & sine æmulo insaniat. Fiet autem hoc optimè, si pacem inter dissentientes & concordiam conciliet: ita enim extinguetur odiorum flamma, sistetur armorum cursus, disfilient fœdera ac dissipabuntur, quibus nulla, nisi in turbido, spes; dabitur Principi per otium absq; omni periculo vindicandæ injuriæ occasio. (3) Duces factionum, qui instar capitis sunt populo, quo remoto & vitam & motum amittunt, specie honoris ab exercitu revocet, aut longinqvi belli vel Legationis commisso munere à factiosis semoveat, ac sejungat longissimè. (4) Discordiæ ac mutue suspicionis causas inter factionis socios serat. (5.) In populi aut urbis seditione divellat per artes seditiosos, & dividat loco, qui animo ad eosdem motus augendos conjuncti sunt. (6.) Aut occultis præmiis, aut viri gravis, & ad populum gratiâ & auctoritate pollentis, miti oratione ac amicis monitis retrahat quosdam ad obsequium, alliciatq;. (7.) Præteriti furoris sancitâ publicâ amnestiâ, malorum pœnitentiæ, bonorum consensui det spacium. (8.) Oppressis turbis & sedatâ rebellione, (in ipso enim seditionis ardore pœnis neutiq; grassandum) auctores sceleris in terrorem increpescantis audaciæ ad promerita supplicia rapiat: ita tamen, ut ad omnes metus, ad paucos pœna perveniat. Plura qui de remediis horum in corpore civili morborum cognoscere cupit, consulat Petr. Gregor. Tholos. de Republ. integro libro 23. cui addatur Martinus Schockius, integro Tractatu de Seditionibus, & Clariss. Bœclerus c. 3. observ. ad histor. sedit. ap. Tacit. Ann. 1. ubi tamen imprimis de remediis adversus militarem seditionem agit. (c) Forstner. ad Tacit. Ann. l. II. c. 19. ubi militarem seditionem, aut unius civitatis motum, sublatis seditionis auctoribus facilè esse, inquit, componere: at cum totæ provinciæ nutent, illorum, qui in populi animis regnant, supplicio exasperari magis, quàm reprimi malum. Hinc benè præcipiunt, qui monent, asperis in hoc casu remediis & violentis consiliis minimè esse locum: cum & Sigismundus, Poloniæ Rex, paterno Sveciæ Regno exciderit, dum immaturis armis patriam laceraverit: & Carolus, Britannia Rex, bello subditorum insaniam in

extre-

extremam, sibi ac toti familiae regiae fatalem, rabiem concitaverit. Unde constat, quàm facile fuisset Philippo II. Hispaniæ Regi, Belgium superiori seculo in officio retinere, si Roderici Gomezii orationem (quæ extat apud Fam. Strad. Hist. Belg. l. 6.) mitiorem equidem, quippe dissvadentem in Belgas bellum, sed, quantum experiundo cognitum est, prudentissimam, valere apud se fuisset passus. Remedia enim (ait falsè Scipio de Castro Dissert. de Matthiæ in Belgium profectioe, quam exhibet Honor. Continuat. Thesaur. pol. p. m. 64.) quæ hæctenus ad expurgandos humores Belgicorum Statuum adhibita sunt, Legum scilicet rigor, & vis armorum, nihil aliud effecerunt, quàm quòd ægrotum debilitârunt, medicum defatigârunt, & ipsum morbum exasperârunt.

THESIS XIX.

Legationes perpetuæ aut prudenter aver-
tendæ, aut ubi admissæ fuerint, similes de-
stinandæ ad mittentium aulas: ut per quos fal-
lere cogitant, ipsi circumventi, suis se artibus
oppugnari sentiant^a. Hostilis verò Legatio,
aut quæ studio novandarum rerum suspecta
est, (erit autem, quoties de subdolo vasfroq; ho-
stis ingenio constat) vel non admittenda, quo
pacto Fridericus Ænobarbus Pontificis Legatū
Germaniam intrare prohibuit^b, vel, quàm pri-
mùm audita fuerit, expedienda est. Eligendi
insuper ex Aulæ ministris homines cati, &
quorum fides solertiaq; perspecta est, qui quo-
dam

dam officii nomine illis adsint, utq; securè fi-
 nes Imperii transeant, assiduè comitentur. ^e.
 Quæ in Legatis, eadem in transfugis prudens
 adhibenda cautio. Non enim temerè ejusmo-
 di hominibus credendum, sed omnes eorum
 actiones accuratissimè observandæ, examinan-
 dæq; sunt; tantò magis, quò citiùs illustri loco
 geniti fidem apud rerum ignaros inveniunt. Et
 licèt quàm honorificentissimè accipiendi, ha-
 bendiq; sint, eò tamen nostra non procedet
 credulitas, ut aut urbium custodiam, aut sum-
 mam rerum, aut secretiora consilia, profugis
 parùm circumspectè committat.

(a) *Quamvis non teneatur Princeps continuè observatorem
 suarum actionum in Aulâ tolerare, quales, judicio Magnif. Dn. Zie-
 gleri, in not. ad Grotium de J. B. & P. l.2. c.18. §.3. sunt Legati or-
 dinarii, sive assidui: Vid. Thes. Arcan. Polit. Clapmar. Schock. l.9.
 c. 15. attamen cùm inveteratâ inter Principes consuetudine rece-
 ptum sit, Residentem ab amico Principe missum non recusare, pruden-
 tia, & summa fideissimorum hominum in secretis consiliis, & arcanis
 rebus taciturnitas illorum solertiam frustrabit. Ubi verò occulta Prin-
 cipum odia prorumpunt, & ad bellum res spectare incipiunt, in tem-
 pore isti Legati, celeriterq; amovendi sunt, sicuti id Gremovillio &
 Gravellio, Christianissimi Regis Vienna & Ratisbone Oratoribus,
 haud ita pridem contigisse constat. (b) Testatur hoc ex Gunth. Li-
 gurin. l.6. Clap. l.3. c.4. Quin etiam idem Fridericus, impositis Alpium
 claustris, custodibus prohibuit eos Romam proficisci, qui ad Romanum
 Tribunal provocaverant. Non tamen facile repellenda videtur Le-
 gatio,*

G

gatio, sed potius juri hoc gentium dandum, ut admittatur, nisi aut cognita omnino hostis perfidia, aut salus Reipubl. quæ semper suprema Lex esto, aliud svadeant. Zevcot. not. polit. ad Flor. l. 2. c. 6. Marselaer de Legat. l. 2. dis. 13. (c) De istis cautionibus vid. Marselaer in Commentariis suis, quas de Legato egregie composuit, l. 2. dis. 19. Cui & illud addendum est exemplum, quod, cum Venetis missus à Maximiliano Legatus suspectus esset, admissus quidem, verum ut securitati suæ consulere, custodes, blandiori sociorum nomine minus odiosi, adjuncti illi fuerint, qui, ne quem injussu Patrum alloqui posset, impedirent. Bemb. l. 7. Hist. Venet. (d) Jubent prudentia Leges non temerè transfugis habere fidem, & Thesi 7. lit. (a) à nobis proposita exempla, quæ diffidentiâ opus sit, satis admonent. Vid. Zevcot. ad Flor. l. 1. c. 17. Lentul. in Aul. Tiber. ad An. 2. Tacit. Aph. 25. Nimirum aut non admittendi transfugæ, occupandiq; in publicis negotiis, aut occupandi in iis, in quibus prodesse quidem possunt, aut nocere, si fortè velint, nequeant. Tametsi enim verè à suis læsi sint, verendum tamen, ne charitate patriæ ducti aliquando à se desciscant, & cum suis in gratiam redeant, quod in Alcibiade metuerunt Lacedæmonii. Corn. Nep. in vit. ejus c. 5.

THESIS XX.

Quod si quis amoris simulatione, fictoq; non modò sermone, sed etiam vultu imponere imperantibus conabitur, dabunt operam, ut partim diffidendo, partim dissimulando, in quibus omnis prudentiæ in Republicâ gubernandâ nervus consistit, reprimant astuta consilia^a. Deinceps solerti indagatione inquirant animorum, ingeniorum, & morum absconditos recessus in iis, qui amicitiae speciem simu-

simulatè præferunt. Fieri autem haud poterit, quin studia, propensiones, exterior actionum indoles, corporisqve notæ fraudulentum animum, & latitantes adfectus aliquo modo sapienti prodant^b. Quamobrem sicuti in genere expedit, blandâ affabilitate omnes habere comiter, paucissimos contractâ amicitia arcanorum Imperii facere participes: ita horum quoque fidei sic innitendum, ut perfidia, futuraq; odia semper vereantur. Reconciliatæ autem amici gratiæ quis, nisi humanarum fraudium expers, sincerè confidet^c? Ex quo illud etiam apparet, infida affinitatum foedera aut recusanda^d, aut, si illud necessitatis ratio haud patitur, pari prudentiâ moderanda, insidiasq; declinandas esse.

(a) *Cum in genere nulla tutiores fortioresq; adversus insidias & imposturas, nota regnantibus mala, artes sint diffidentia & prudenti dissimulatione, in primis quoque evitandis fucata amicitia malis inserviunt. Quamvis enim illi non minus odio digni sint, quam inferorum portæ, qui aliud ore proferunt, aliud animo conditum habent; Hom. Iliad. 9. haud raro tamen necesse, ut aperiamus frontem, & mentem claudamus. Hinc illud vulgare: Nescit regnare, qui nescit dissimulare. Ad quam proximè accedit diffidentia, unde eam merito Principi insinuat Lipsius l. 4. Polit. c. 14. quia ut in actionibus omnibus tardum lentumq; eum esse expediat, sic in fide &*

assensu. Nihil enim, *inquit* Marsel. de Legat. l. 1. dis. 41. sincerum, nihil simplex, nec apud amicos certa fides: tota hujus mundi securitas à diffidentiâ dependet. *Inde Gallis hoc natum proverbium: La sobriete & la desfiance, sont les nerfs de la prudence, i. e. Sobrietas & diffidentia sunt nervi prudentia.* Lebleu Instruct. futur. Consil. c. 12. Confer, *quæ* Petr. Gregor. Tholos. de diffidentiâ Principis erga amicos monet l. 22. de Rep. c. 11. *Disimulatio verò omninò administranti Rempublicam erit necessaria, & contra fallacia amicorum fœdera utile remedium, nec à SS. literis alienum, teste Mich. c. 7. v. 5. Nemo credat amico suo, nec confidat Principi. Quâ in re dum calliditate atq; astutiâ maximè opus esse, eamq; laudandam statuit Carol. de Grobendoncq. Tr. de ort. & progress. spir. Pol. proœm. n. 312. & 313. abuti videtur vocabulis, non tamen sine exemplo; siquidem astutiam in bonam partem etiam in SS. literis accipi, ex Augustino docet, prout videlicet profundior quædam & solertior sapientia isto nomine venit, quæ à Polybio πολιτικὴ συνουσία; à Plutarcho καμπίη καὶ πειραγωγὴ, translatione à re militari vel equestri desumtâ, appellatur. Quæ eò minùs vituperanda, si fidei, honestatis & veracitatis terminos non transgreditur. Clapm. l. 1. Arcan. Rerump. c. 5. & 6. Didac. Savedra Symb. Polit. 43. Heider. in Polit. c. 2. de formal. Reipubl. pag. 294. seqq. (b) *Hæc est illa notitia, cui præcipuos prudentiæ nervos debemus. Cui comparanda præter alios auctores imprimis facit incomparabile opus Scipionis Claromontii, Cæsenatis, de conjectandis cujusque moribus & latitantibus animi affectibus. Conf. & Bœclerus dissert. de Politicis Lipsii, c. 3. ejusdemque characteres Vellejani, haud ignobile hujus Philosophiæ specimen. (c) Erat hoc P. Corn. Scipionis, contra concionem in Senatu Q. Fabii maximi, responsum, monentis: ne Syphacis & Masanissæ societati nimium confideret, quia fraus sibi præstrueret fidem in parvis, ut, quum operæ pretium sit, cum magnâ mercede fallat. Liv. l. 28. c. 44. Cui illud Biantis apud Val. Max. l. 7. c. 3. haud dissimile est. Ita enim agebat oportere homines in usu amicitiaë versari; ut meminissent, eam ad gravissimas inimicitias posse converti. (d) Thes. Clapmar. Schoek. l. 2. c. 2. (e) Sic Fridericus Neapolit. Rex Cæsari Borgiæ filiam in matrimonium dare, licet infelisci eventu, dubitabat: videbat siquidem, inbianti Regno**

629
gno suo offerre conditionem, quã commodius cogitata perficeret, ini-
quum ineptumq; fore. Gvicciard. l. 4. Thes. Arc. Clapm. Schock.
l. 2. c. 13. Vid. & Lentul. dub. 409.

THESIS XXI.

FOedera, cum & salus Imperii, & imminens
hostium terror, & penè necessitas inire ju-
beat^a; ne plus nobis noceant, quàm profint,
cum paucis^b, iisq; paribus potentiã^c, quia su-
perioris leonina societas, inferioris vanã sine vi-
ribus futura opitulandi voluntas^d, sancienda
sunt. Quæ tùm firmissima, nec ex temporis ob-
lato commodo rumpenda videntur, si com-
munis, ex nimiã alterius invalescentis poten-
tiã, metus in armorum consiliorumq; societa-
tem foederatos traxerit^e. Nulla tamen cum
perfidis, & quorum venalis fides, & astutum
ingenium ad utilitatem suam omnia refert, fiat
foederis conjunctio^f: nisi loco munitiore in pi-
gnus fidei nobis tradito promissas foederis le-
ges constanter servare, veluti arctissimo vin-
culo, adstringantur. §.

(e) Principis potentiam non minùs foederatorum viribus,
quàm subditorum robore niti, quippe quæ tanquam separata sint
Regni propugnacula, verè judicat Auct. Minist. Card. Richel.

G 3

l. 4.

L. 4. c. 25. Pol. rem. & l. 8. c. 54. ut præclare dixerit Excellentissimus
Dn. Præses, Patronus ac Promotor studiorum meorum nunquam
absque singulari debiti obsequii veneratione mihi nominandus,
doctiss. de Fœdere dissert. §. 4. Tolle fœdera, & eadem operâ to-
tius humani generis felicitatem omnigenam auferes. Quid enim
æternâ inter se bella gerentibus mortalibus expectabis aliud,
quàm miserimam totius universi conflagrationem? (b) Fœde-
ra inter multos inita eâ firmitate non sunt, ut sperari non possit,
unum fœderatorum aut remissorem fore, aut ab aliis disjunctum
iri, cum citò primi impetus defervesce, citò varietate lenti-
tiarum inter eos exortâ fides debilitari soleat. Gvicciard. l. 2. hi-
stor. Zevcot. not. Polit. ad Flor. l. 1. c. 17. Thes. Clapm. Schock.
Arcan. Polit. l. 12. cap. 1. *Ita bellum, quod ex fœdere inter Pon-
tificem, Regem Neapolitanum, Ducem Mediolanensem, & Floren-
tinos adversus Venetos gerebatur, maximis sumptibus cœptum, ortâ
inter Duces dissensione atq; emulatione, non præter ignominiam fini-
tum est.* Nic. Machiav. Hist. Flor. l. 8. p. m. 493. (c) *Fœdera ista
ceteris validiora esse & minus periculosa.* Cl. Boxhorn. Institution.
Polit. l. 1. cap. 11. §. 12. *arbitratur, præsertim si ab iis, qui fœ-
dera paciscuntur, commune aliquod concilium, quod de eorum
inter se controversiis postea cognoscat, & judicet, communi consensu
constituatur.* Quam fœderum illibatorum conservandorum opti-
mam expeditissimamq; rationem esse ait Thucyd. l. 5. Histor. *Per-
tinet & illud ad fœderis perpetuitatem, ut certo tempore ejus leges re-
noventur, & confirmetur sociorum concordia amicitiaq; quæ tem-
poris alioquin diuturnitate & silentio paulatim refrigescere solet, atq;
intermori.* Thes. Arcan. Reip. Clapm. Schock. l. 12. c. 3. *Quo pacto
in fœdere octo antiquorum pagorum Helveticæ Reipubl. A. 1481. con-
stitutum est, ut exacto quovis quinquennio jurejurando æterni fœde-
ris fides subinde redintegretur.* Jos. Simler. descript. Regim. Civit.
Helvet. l. 1. p. m. 91. *Et unitis Belgii provinciis, A. hujus seculi 51. fœdus
Trajectinum solemnî ritu publicis Hagæ-Comitis comitiis renovatum.*
Vid. Philipp. Cæsii Leo Belg. Sect. 9. (d) *Uti infirmis ac impoten-
tibus jungi neutris salutem, sæpè utrisq; perniciem adfert.* Schön-
born. Polit. l. 4. c. 26. *Ita contra validiorum societas infirmiores at-
terit: Victoria enim & bellorum præmia sibi tribuunt, discrimina ad-*
leo

leonini foederis legem, quam Phædr. l. i. fab. 5. eleganter describit, & laborum pericula ex aequo, sepè etiam ex iniquo partiuntur. Solent præterea, teste Forstnero, ad l. 6. Ann. Tacit. Principes, qui alienis imperiis in varios Dominos distractis inhiant, conjunctis sibi minoris potentiae Regulis majores opprimere, iisque subactis, nullâ priorum foederum, nullâ auxiliorum aut beneficiorum habitâ ratione, ambitiosas & avaras manus ad socios extendere. Vid. quæ pluribus in hanc sententiam, cum quibus scilicet foederis societas contrahenda, eruditè atq; prudenter differit Excellentiss. Dn. Præses supr. cit. de foedere dissert. §. 10. usque ad 20. (e) Sic Batavos, Gallos & Anglos Hispanorum gravissima in has gentes machinationes, & maximarum virium invidiosus tremor fideli foedere quondam conjungebant. Forstn. ad l. 12. Annal. c. 15. (f) Enimvero quicumque turpi fraude semel innotuit, meritò amittit fidem, Phædr. l. i. fab. 10. nec ei amplius credi oportet. Ut adeò optima sit adversus versipelles & perfidos cautio, fugere eosdem tanquam orbem, & angue pejus habere odio. Anti-Machiav. l. 3. theor. 18. Taceo enim, eos modis omnibus foederatis suis imposituros; verendum præterea, ne, cum hostes irritaverint, precipitatâ pace periculis & casibus se subtrahant, nobis in prædam & injuriam relictis. Verùm an & cum hereticis aut infidelibus pangenda foedera, & num illis fides servanda? Vid. Heider. in Polit. c. 2. p. 295. & Jacob. Schultes Tr. sing. de hac Quæst. Ubi ex Jure Divino, Pontif. & Civili Affirm. defendit. Vid. etiam Auct. Minist. Card. Richel. l. 8. c. 43. pol. rem. In quarum tamen definitione τὸ συσφέρον cum eo, quod licitum est, baud quaquam confundendum. (g) Nam cum ex seculi genio non chartæ & scripturæ, sed vis ac necessitas Principem ad servandam fidem adigat. N. Machiav. l. 8. Hist. Flor. sapissimèq; à pactis resistere foederati soleant, idoneum remedium erit, ut à parte suspectâ munitæ arces, aut urbes aliquot, velut pignora, in alterius partis, vel si hoc minus tutum videtur, in tertii cujusdam veluti sequestris manus ad tempus consignentur. Forstn. ad l. 2. Ann. Tacit. Auct. Minist. Card. Richel. l. 2. p. 95. Conf. pluribus Eberhardus à Weihe in opere civili prudentiâ refertissimo, cui Meditamentorum pro foederibus titulum præscripsit.

THE-

THESIS XXII.

Sed uti in foederibus, ita in sancienda pace & pangendis induciis circumspeditione maxime opus est^a. Praecipue autem cavendum, ne pacis & induciarum speciosa nomina ad eod Principem decipiant, ut omnem, cessante armorum usu, militiae curam negligat^b: Ita enim & imparatis viribus inopinanti hostium irruptioni resistere non valebit, & robur gentis, virtusq; populi otio diffluet, luxuria enervabitur^c. Qui autem fidam perpetuamq; pacem desiderant, videbunt, ut quam aequissimis conditionibus causa bellorum penitus tollatur^d: quae cum veluti fons sit malorum, omnisq; controversiae, vano labore rivulos consectantur, qui eam manente integra se diuturnum amicitiae foedus, in ita Pacis transactione, habituros autumant. Praeterea non saltem jurejurando confirmandae sunt publicae fidei tabulae, sed etiam datis obsidibus, & eorum, qui conciliarunt pacem, interposita fide, securitati Reipublicae sapienter providendum.

(a) Li.

(a) *Licet certa pax speratâ victoriâ tutior meliorque sit, cavendum tamen imprimis, ne adversariorum dolo atque perjuriis decipiatur incauta simplicitas.* Frequentius enim conventionum pacisque simulationem credulis, quàm arma nocuisse, testis est Veget. l. 3. c. 3. de re milit. *Hinc rectè* Marselaer de Legat. l. 2. diss. 20. *monet.* Quod si de Pace agatur, quæcunque ad bellum faciunt, præparanda sunt, agenda omnia majori etiam curâ, mendaci Mercurio Mars opponi debet, fallenti Minervæ ipsa Bellona. *Sic Ptolemeus Philopator exceptis humanissimè Antiochi aliorumque Legatis, qui de pace venerant, deletum nihilominus summâ diligentiam habebat* Polyb, l. 5. Semper enim, quanquam amicitiam simulet ac pacem, eamque adferat, metuere illum debes, quem læseris, & tanquam læsurum per blanda Pacis nomina eum habere suspectum, qui semel lædere est conatus, Boxhorn, Instit. Pol. l. 1. c. 13. §. 2. *Provida itaque & sapiens diffidentia firmisimum adversus ejusmodi fraudes & insidias erit munimentum.* Dominic. Baudius in orat. de Induc. Bell. Belg. (b) *Cum minimè tutum sit, suspectâ pace (quæ semper erit, quoties cum perfidâ gente res erit) aut Induciis in certum tempus pactis, dimittere & exauctorare omnem militiam; necessaria belli meditatio etiam in pace erit; & sine bello quidem, quâ licet, nunquam sine armis Princeps esse debebit.* Nunquam enim Imperator ita Paci credat, ut non se præparet bello, quod etiam, dum non geritur, pro indicto habendum. Senec de vit. beat. c. 26. *Quàm dubiæ siquidem sunt res humanæ, quàm fluxa hominum fides, quàm facilè inferuntur injuriæ, & illatæ creduntur; tam nihil in pace æternum, & facilè pax in bellum mutatur,* Boxhorn, Instit. pol. l. 1. c. 13. §. 10. *Quapropter cum Constantinus M. propter omnia suo tempore quæta securus, milites Imperii limitibus custodiendis admotos dimitteret, Barbaris aperuit viam, in intima Imperii viscera irrumpendi.* Septal. de rat. Stat. l. 2. c. 21. *Non ignaviâ magna Imperia continentur; virorum armorumq; faciendum est certamen.* *Ut adeò non mirandum, victorem principemque populum Rom. exercitato perpetuis bellis milite, invictum reddidisse Exercitus sui robur, & Imperium Orbis Terrarum fuisse adeptum.* *Turcarum etiam super arma fundatam magnitudinem, militari virtute assiduisque induratâ fanizarorum pbalange expeditionibus, in tot*

H regno-

regnorum excidia evaluisse constat. Vid. Forstn. ad l. 4. Ann. Tacit. ubi luculenter, quæ ab armis ad Principem, aut Rempubl. mala, quæque ex diverso bona perveniant, exponit. Cui add. quæ ad 15. Ann. c. 1. annotat. (c) Non facilius certè ferocia populorum pectora mollescunt, quàm longâ pace, quæ otium luxuriamq̃, certissima Rerumpubl. interitûs mala, semper peperit. Sic enim ferè pessundata maxima Regna, ubi satietate gloriæ ad summum provecta, abstinere exercitio armorum, immergi voluptatibus, curas graviores omittere, pacem appellavere. Forstn. ad l. 11. Ann. Tacit. c. 18. Hinc Tacit. in vit. Agric. c. 11. Plus tamen ferocia, inquit, Britannî præferunt, ut quos nondum longa pax emollierit. Nam Gallos quoque in bellis floruisse accepimus. Mox segnitia cum otio intravit, amissâ virtute pariter ac libertate, Vid. id. ibid. c. 21. Patet itaque, quàm callido consilio Cyrus Persarum Rex rebellantibus Lydis arma & equos ademerit, jusseritque cauponas & ludicras artes exercere. Scilicet, quod nec eventu caruisse Justin. l. 1. c. 7. predidit, ut gens industria, quondam potens, & manu strenua; effæminata mollicie luxuriæque, virtutem pristinam perderet; & quos ante Cyrum invictos bella præstiterant, in luxuriam lapsos otium ac desidia superaret. Quem in finem captas Civitates prudenter inter socios divisere Romani, aptiorem gloriam, quàm possessiones voluptuarias judicantes, quippe victoriæ gloriam Romano nomini vindicandam; opum luxuriam sociis relinqvendam. Id. l. 31. c. 8. Unde asserere non dubitat Tacitus 4. Hist. c. 65. plus voluptatibus, quàm armis Romanos adversus subjectos valuisse. Ut proinde verè dixerit Erycius Puteanus, Histor. Insubr. l. 3. p. m. 40. cum fugatum victumque Desiderium à Carolo M. enarrasset. Quid mirum? Jam seu fessi, seu delicati Longobardi, & ducentorum plus minus annorum deliciis in Italiâ emolliti, desierant fortes esse. Sic ætate ac morâ labefactantur omnia, sed si corruptela accedit, præmaturo vitio corruunt. Quò plus causæ habebat Manlius præmonendi milites, caverent Asiaticum luxum: Vobis mehercule Martis viris cavenda ac fugienda quamprimùm amentitas est Asiæ; tantum hæ peregrinæ voluptates ad extingvendum vigorem animorum possunt: tantum contagio Disciplinæ morisque accolarum valet. Liv. l. 38. c. 17. Addatur Forstnerus ad Tac

Tac. i. Ann. p. 135. (d) Boxborn. Instit. pol. l. i. c. 13. §. 4. & 5.
Forstn. ad 12. Ann. Tacit. p. 247. & 248. Burgman. Annot. ad Per. 9.
Stypm. de Sincerat. p. 247. & 248.

632

THESIS XXIII.

CÆterùm quamvis Induciæ non facilè sint concedendæ, ^a si aut hosti dent reparandarum virium, fortiusq; nobis resistendi commodam occasionem, ^b aut secundum nobis continuæ victoriæ cursum inhibeant. Atamen ubi evidens nostrarum partium utilitas, ad reficienda langventia perpetuis bellorum laboribus militum corpora, aut comparandam annonam, aliaqve belli necessaria instrumenta, easdem svadet, & prudentia insuper jubet, ne ad desperationem, quæ in virtutem sæpius conversa multos & præsentis periculo liberavit, & ad res arduas insano quodam furore, felici verò successu audendas stimulos addidit, hosti aperiamus viam, pangendæ illæ quidem sunt, sed ne partim istæ cautiones, quæ pacem reddunt securam, partim & aliæ, quas jam recensimus, prætermittantur.

(a) *Quo sensu Augustinus in c. Noli 23. q. 1. illi demum misericordiam deberi censet, in quo pacis perturbatio non amplius time-*

H 2

tur

*tur. (b) Motus hac ratione Froto Rex Danie, nunquam hosti dan-
das affirmabat inducias, ne instrueretur novis consiliis & auxiliis. Alb.
Cranz. 1. Vandal. 9. Cui etiam insitit Henricus IV. Galliarum Rex
in recusandis induciis, quas Dux Sabaudia petierat. Petr. Matth.
3, 4, 9.*

THESIS XXIV.

CAput itaque erit brevem temporis ter-
minum constituere Induciis, quia eo
modo fraudulentæ molitiones angustiâ tem-
poris nec perfici poterunt, & militum animi o-
tii dulcedine inescati hoc minus vitium capi-
ent. Porro expediet, initis cum hoste Induciis,
bellum aliis inferre, quò præter spem eorum la-
tera & jugulum tacitè petantur. Omne deni-
que Induciarum tempore hostium commerci-
um prudentioribus erit suspectum, quòd mili-
tum & ministrorum illud fidem corrumpendi
occasionem præcipuam suppeditet: ut inde re-
ctissimè moneant, qui in castra & munitissi-
mas urbes hostes admittere vetant. ^a

*(a) Cùm eruditè & copiosè has Induciarum cautiones expli-
cent Magnif. Dn. Strauchius, JCrus Celeberrimus, in Dissert. Acad.
de Induciis c. 3. Excellentiss. Dn. Schurtzfleisch, Dissert. singula-
ri, eâque doctissimâ, de Induciis c. 1. §. 15. 16. & seqq. Boxhorn.
Instit. polit. l. 1. c. 13. §. 9. Marselaer de Legat. l. 2. dissert. 23. Im
Hof. Disc. milit. 16. & 17. inani operâ vanoque studio actum agere,
plura de iisdem addendo, nolui.*

THE.

quem callidi plerumque præferunt, obtentus
haud altas radices agere solet, tantoque facilius
cognoscitur, quò difficilius & nimia ejus simu-
latio fidem apud prudentiores invenit, & quò
minus facta cum speciosis verbis consenti-
unt. ^b

(a) *Præclare ut omnia Cl. Bœcler. in dissert. ad vit. Tiber. Sveton. subj. inquit: Prudentibus mos est non externâ specie a-
ctusque sed altiori ingenii conjecturâ homines discernere. At vul-
gus simulata & ficta à veris parùm distingvit, famæque alimen-
tum ex opinione suâ incuriosè dispensat. Hinc disimulatores
spes ex vanitate vulgi: quam dispar eventus consequitur, prout
placet fortunæ in rebus humanis ludere. Nam vulgus infirmi-
us istis artibus (nimirum quæ specie Rel. fiunt) tantum capitur; cæ-
teris qui paulisper ex face emerferint, probè gnaris, actiones potius,
quàm verba per simulationes aulicorum spectanda, experienciâ edo-
cente, id genus mortalium rectissimè falsis monetariis comparari, qui
impurum as auro inducunt, ut fallant. Principes tamen istis larvis
ita assuevere, ut frustra ulterius tententur. Auct. Minist. Card. Ri-
chel. ad An. 1625. p. m. 72. Sed dupliciter isti homines peccant,
qui, ut fallant, pietatem & religionem prætendunt, & quòd pec-
cant, & quòd Deum, sive pietatem & Religionem DEI veluti pec-
catorum auctorem faciunt. Petr. Gregor. Tholos. de Rep. l. 13. c.
12. n. 24. in quo capite insuper videantur remedia contra imposturas
Religionis. (b) *Quis enim crederet Philippo II. Hispaniæ Regi, cal-
lido illi simulatori, & Cesaris Tiberii in hac virtute ex asse emulo, di-
centi: Malle se omnium provinciarum jacturam facere, quàm
committere, ut quicquam, quod ad Catholicæ Religionis detri-
mentum pertineret, indulgisse videretur. Cum tamen ipse & Pa-
ter ejusdem Carol. V. adversus Pontificem caput Relig. suæ gravissi-
ma in Italiâ bella gesserint. Philippus etiam gratia omnibus facta,
qui ab alterâ parte in Portugalliâ steterant, semper excepit sacras per-
sonas,**

634
sonas, sic ut cunctis severè in eas animadvertendi facultatem concesserit. Vid. Auct. Arcan. Hispan. dom. c. 2. & 3.

THESIS XXVII.

Cœterùm quamvis vitæ innocentia, morumq; integritas, & amor civium fidelissimam Principi custodiam, tutissimumqve adversus insidias munimentum præstent, ^a attamen cùm, dicente Liviâ ^b ad Augustum suum, neqve mirum sit, neqve ab humanâ sorte alienum, perniciem creari multa in magno Imperio agenti, multosqve offendenti, majestas absqve armis haud unquam tuta esse poterit. Hinc armati ad tuendam salutem custodes adsciscendi, & cùm ex civibus, tùm exteræ nationis, cujus & fides spectata, & cognita virtus, ^c hominibus satellitium corporis firmum constituendum est. ^d Uti verò externa hostium vis hominum auxilio; sic ista, quæ veneno paratur, partim sæpius sumto antidoto ^e præcavetur, partim etiam observatis illis prudentiæ regulis, quæ Medicus excellens, summus Politicus, Ludovicus Septalius ^f egregiè præscribit, quodammodò evitatur.

(a) Si-

(a) Sicuti malus custos diuturnitatis metus, ita contra benevolentia fidelis ad perpetuitatem. Cic. l. 2. offic. Arma enim armis irritantur; verum si quis undique septus fuerit charitate & amore, hic frustra sibi timet, Plin. Panegy. Ut merito dixerit Senec. l. 1. de Clem. Amorem populi esse custodiam inexpugnabilem, Vid. Septal. de rat. Stat. l. 2. (b) tradente Dione Cassio l. 55. Hist. (c) Consideranda siquidem sunt virtutes & vitia, ad quae natura loci & caeli clima homines proclives fecit, indeque, quid expediat, capiendum consilium. Fieri enim haud potest, quin aer, aqua, & cibibus diversus alteret corporis, sanguinis & spirituum temperiem. Propriam autem uniuscujusque gentis indolem cum hic recensere nimis longum foret, consul. de iisdem Alex. ab Alex. genial. dier. l. 4. c. 13. imprimis autem Christoph. Besold. Tr. sing. & eleganti de Natur. Popul. Add. Petr. Gregor. Tholos. l. 4. c. 4. de Rep. qui tamen & illud addit: generaliter iis fidem non esse adhibendam, eò quod confecta sint saepius peculiari contra nationes odio scribentium vel temeritate iudicii. Condit. de fid. polit. l. 1. c. 6. Barclaji Icon animorum. Hinc cum nulli mortalium armis aut fide ante Germanos sint, Tacit. Ann. 13. c. 54. & olim Caesares Augusti eorum opera in custodiis usi leguntur, annotante Nobiliss. Im Hof Rat. Stat. 32. & hodie potentissimi Europae Principes Germanos, insigni ad omnem posteritatem fidei & fortitudinis testimonio, sibi ad praesidium corporis satellites potissimum eligunt. (d) Cum igitur necessarium & rationi consentaneum sit, ut ait Aristot. l. 3. & 5. Polit. Principem satellites alere, custodesque armatos, tam ad subditos in officio continendos, quam etiam ut contra vim apertam occultasque hominum pravorum & subditorum seditiosorum insidias se defendat; de quo vid. Im Hof. Rat. Stat. 31. quaeritur: utrum civibus, an externis militibus corporis custodia committenda? Et licet illos quidem natura videatur adstringere ad fidem, hos saltem numeratum stipendium & collata beneficia; tutius tamen hanc curam demandari exteris, Clariss. Septalius l. 2. de rat. Stat. c. 5. arbitratur; quod si observasset Darius, ab Alexandro M. devictus, non tam indignam tanto fastigio morte suorum scelere occubisset Curt. l. 5. c. 11. & leq. h. l. Ego hac in parte sententiam laudati Im Hof. Rat. Stat. 32. sequor, & compositum ex utrisque satellitium existimo optimum. Vid. Heider. Pol. c. 5. p. 709. & Gro-

inde, ne administratio rei militaris ab illarum voluntate pendeat, sed, si fieri potest, civium fideissimi habeantur Duces, cautio erit. Tandem ad praesidium munitarum urbium aut Regni claustrorum non admisis omnibus violandae fidei occasio praecidatur. 6

(a) *Factum hoc thest 12. cui addi possunt N. Machiavel. discurs. de Rep. l. 2. c. 20. Petr. Gregor. Tholos. de Rep. l. II. c. 3. n. 4. 5. & 6. Arnst. Doctr. pol. l. 2. c. 4. p. m. 505. Et vel unicum Britonum occasione ferendi auxilii à Saxonibus devictorum exemplum, de quo Witichind. Ann. Sax. l. 1. p. m. 2. documento sit, verisimum esse Boxhornii l. 1. Inst. pol. c. II. §. II. iudicium, non nisi urgente summâ necessitate externa auxilia admittenda. (b) Id enim, inquit Liv. l. 25. c. 33. cavendum semper Romanis Ducibus erit, exemplaque verè pro documentis habenda, ne ita externis credant auxilium, ut non plus roboris, suorumque propriè virium in castris habeant. Perfidiâ siquidem Celtiberorum, à Romanis ante praelii congressum discedentium, Carthaginensibus vincendi locum dedisse, eo loco commemorat. Sic Tamerlanes quoque, dum Tartarorum Ducem occultis nunciis pellicit, ut à Bajazetibus exercitu, cujus tertiam constituebat partem, ad sua castra transfiret, superior extitit. Vid. Boecler. dissert. de Histor. Timuri. Hinc etiam videntur Turca exercitus sui robur in Janitsaris ponere, auxiliorum multitudine praedandi populandique causâ saltè adscitâ, ne qua secessio aliquando contingens fortunam belli inclinet. Auct. Minist. Card. Richel. pol. rem. l. 14. c. 3. (c) Vid. Boxhorn. Instit. pol. l. 1. c. II. §. 9. & II. Fornstn. l. om. ff. 6. Errasse proinde constat Fredericum Neapolit. R. dum Gonsalvo Ferdinandi R. Duci securitatis causâ oppida Calabria tradidit. Auct. Arc. Hispan. dom. cap. 20.*

THE-

936

THESIS XXIX.

Congressus & Colloquia Principum cum & pacis tempore aliquando minùs expedire, prudentioribus videntur, ^a tùm verò præcipue cautione summà indigent, ubi inter disidentes bellorum existunt incendia. ^b Istud enim, dicente T. Quintio, par omnibus periculum, qui cum hoste congregiuntur ad colloquium, ut nulla fides sit. ^c

(a) *In genere vitanda Principibus colloquia, & per Legatos potius ea, quæ necesse, peragenda, imprimis quando de Pace, aut fœderibus, aliisque negotiis ad Regni utilitatem pertinentibus Transactiões instituuntur.* Cominæus l. 2. & 3. comment. de reb. gest. Lud. XI. p. m. 58. & 90. cui tamen subtiliorem distinctionem addit Cl. Forstn. ad An. Tac. 15. c. 29. (b) *Exempla eorum, quibus colloquii specie imposuit fallacia hostium, Thesis 13. lit (g) suppeditat. Vid. Im-Hof. discurs. milit. 15. Quod si tamen capita belligerantium descendere in colloquium necesse sit, mittendi certi homines, qui, utrum locus insidiis vacet, numve sub vestibus abscondita fortè lateant arma, aut tales adducantur personæ, quarum alienus à colloquente Principe, aut turbulentus animus, & suspecta fides est, perscrutentur, quo factò stipati ab utrâque parte pari armatorum militum custodiâ congregiantur, si fieri potest, in ripis fluminum, pontibusque ad securitatem preparatis. Sic Cerialis & Civilis adversarum partium Duces, scisso Vabalis fluminis ponte, in ejus abrupta progressi colloquuti sunt. Tacit. Hist. 5. c. 26. Et Pedemontii Princeps locum Colloquii cum Richelio in ponte Beauvosini constituebat. Auct. ejusd. ministr. l. 7. c. 8. Vid. Forstn. ad An. 2. Tacit. p. m. 175. Quæ præterea monita Principibus, eorumque administris in familiari cum aliis conversatione præscribuntur ex morali Philosophia,*

12

*phiã, illa in his seriis congressibus non esse negligenda, prudentia sua-
det. Vid. Generosiss. Dn. à Seckendorff in Teutschen Fürsteno
Stat, P. 2. c. 7. l. 2. p. 175. seqq. (c) Liv. l. 32. c. 32.*

THESIS XXX.

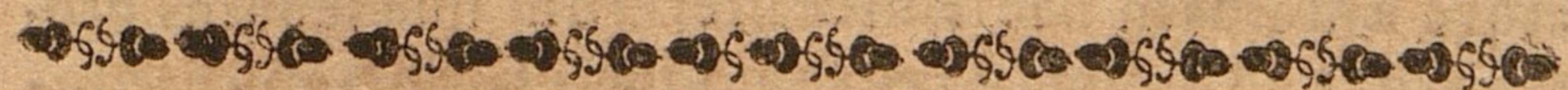
Istas denique technas, quas suppositiis Princi-
pibus nectit fraus hostilis, cum experiendo
cognitum sit haud diuturnas esse, & ficti sal-
tem Balduini, Flandriæ Comitis, histori-
a, quàm facilis veritatis sit indagatio, teste-
tur, multa de remediis dicere supervacuum
censeo. Coeterùm hæc sunt, B. L. quæ de cal-
lidis mihi hostium consiliis, eorundemque e-
vitandorum remediis ex Civilis prudentiæ Au-
ctoribus haurire licuit. Plura equidem, quæ
limatius iudicium, singularem in administra-
tione rerum civilium usum desiderant, super-
esse non ignoro: quia tamen talia à tenui stu-
diorum meorum ratione proficisci minimè
poterant, instituti simul mei, & ne justæ Dispu-
tationis modum Dissertatio, jam tùm facta lon-
gior, excederet, habenda erat ratio, hîc desino,
rogans, ut hunc conatum meum æqui bonique
con-

637

consulere velis. Superest demum, ut illum,
cujus auspiciis bene atque feliciter hunc labo-
rem suscepi, pro concessio auxilio devotâ mente
colam: Tibi igitur, ÆTERNUM NU-
MEN, immortales nuncupo
gratias.

(a) *Quam commemorat* Forstn. ad l. 5. Ann. Tacit.
p. m. 466.

*Ad Præeximium, literisq; pariter & moribus
politissimum juvenem;*

DN. FRIDERICUM JACOBUM
LEICKHERUM,

Optimi Patris filium optimæ spei,

*Amicum ac Convictorem hæc-
tus savissimum;*

publicè cum laude disputantem;

Vemadmodum honestis & optimi
nominis Parentibus nasci, haud minima felici-
tatis humanæ pars est, ita nec minor ad glo-
riam in hac mortalitate comparandam gra-
dus censendus, quando liberi Majorum virtutes & lau-
des veluti in ideâ sibi imitandas proponunt, omnem-
que movent lapidem, ut has ipsas, si superare non licet
quàm proximè tamen attingant. Et quamvis illa, quæ
ex solâ nascendi sorte dependet gloria, magis fortunæ sit,
1 3 quàm

quàm arbitrii nostri, ita ut propria Virtus citra Avorum
Insignia & clypeos laudem mereatur, multum tamen
lucis virtuti & laudi liberorum accedit, si honor pater-
nus instar duplicati speculi in illis reviviscit, & radiis qua-
si geminatis ipsius familiæ splendor in posteris magis ma-
gisque resplendescit. Utramque laudem, mi LEICKHE-
RE, videris mihi facilè consequi posse, quando laudum
paternarum cumulum, qui in splendidâ Electorali Aulâ
Saxonicâ & passim per orbem literatum se diffundit, me-
ritò tuum facis, tanquam Virtutum paternarum hæres
atque æmulus in hac semitâ literarum ipse sedulus pro-
cedis, quæ ad summa quæque honoris fastigia ducere so-
let. Nec verò hæctenus, quamdiu larium mensæque meæ
particeps fuisti, vitæ solùm probitati studuisti, sed & lite-
ris eâ, quâ decet, industriâ invigilâsti. Et ad nutum qui-
dem Patris optimi & ductum non illotis manibus,
nec sine iis studiis, quæ Themidi inserviunt, & quæ par-
tim in historiarum, partim civilis doctrinæ cognitione
consistunt, ad jurisprudentiæ Scholas accedere voluisti.
Prudenti sanè consilio, cum quotidiani & infelices mul-
torum juvenum in studio hoc arduo Juris successus satis
superque doceant, quàm malè rebus suis consulant, qui
sine talibus principiis ad Justitiæ sacraria anhelant, & cœ-
co quasi impetu prorumpunt. De Te ut meliora spere-
mus, præsens non inelegans in civili prudentiâ jam quod
edis specimen svadet. Faxit æternum Numen, ut his be-
nè jactis fundamentis ea superstruas & inædifices cum di-
e, quæ Reipubl. usui, Familiæ splendori, Magnifico Dn.
Parenti gaudio, Tibi verò cedere possint perpetuæ felici-
tati. Dabam è Museo raptim ipsis Calendis Maji,
A. O. R. M DC LXXV.

WERNERUS THEODORUS MARTINI, D. P. P.
Ser. El. Sax. in Supr. Appell. Jud. Consiliar.

CHRI-

CHRISTIANUS Röhrensee /
Phil. Pract. P. P. & h. t. Facultatis suæ
DECANUS,

Virtute ac Eruditione florentissimo
JUVENI

FRIDERICO JACOBO LEICKHERO,
S U O

S. D.

V Ino vendibili non opus esse suspensâ hederâ,
vetus Comici sententia est. Mihi quoque eundi in lau-
des Tuas tametsi materia suppetat amplissima, eâ tamen in
re hoc minùs mihi laborandum erit, quò efficacius Te mores
Tui, & erectior indoles, & vigor atatis per omnem honesta-
rum artium cultum transacta, & quod caput rei est, Magni-
fici Parentis præclara in Kemp. merita summis commendant
viris, ac tradunt penitus. Quæ formæ suæ diffidunt mulier-
culæ, solent aliunde advocare quoddam quasi pulchritudinis
lenocinium. Tu nihil indiges ascita laudis, sed nativis do-
tibus Tuis appares venustior, & honestè de Te sentientium
judicia plurimùm superas. Quare id mihi demum reli-
ctum negotii intelligo, ut voto prosequar institutum Tuum,
quo in nobilissimâ civilis prudentiæ materiâ ingenii vim pe-
riclitatus es; & Numen Benignissimum poscam devotus, ut
orsis tantis successus prosperos elargiatur. B. V. Scrib. è
Museo, ad d. V. Maji. A. E. C. c. l. d. l. c. LXXV.

Ad

*Ad
Florentissimum
ac sorte nascendi atque ingenio peregregium*

JUVENEM

DN. FRIDERICUM JACOBUM
LEICKHERUM,

CONRAD SAMUEL SCHURTZ-
FLEISCH, P. P.

DUdum mihi carus es cum propter summa
Patris merita, cum propter tuam ipsius laudem, quæ ita
quotidie hic enitescit, ut non minorem fructum voluptatis ti-
bi, quam lætitiæ mihi afferat. Nam quantum abis à degeneri
animo, tantum accenderis, non dico ad imitandum, sed ad af-
sequendum paternum decus. Haud secus, atque solent arden-
tes erectique ad gloriam juvenes, qui multâ ac magnâ animi
contentione id agunt, unde dignitas atque ornamenta plurima
in ipsos proficiscuntur. Itaque rem Te dignam suscipis, ac in-
dustriæ vigiliarumque præmium expectas, quando nec frigido,
neque inerti stylo delectatus es hactenus, nec nisi egregiis &
cum Reipublicæ commodo conjunctis rebus sedulitatem tuam
occupasti. Quod uti bene Tibi ac prosperè eveniat, & ut Pa-
tris in Te expressam imaginem posteritas videat, opto, nec
quidquam magno Patri, neque Reipublicæ, cui idoneas fir-
mandæ felicitatis rationes suppeditas, optatius accidere un-
quam potest. WITTEBERGÆ ex Museo III. Maji ANNO
CLC LXXV.

Wittenberg, Diss., 1674-75
X 241 8708

VD 17

